

**Openbare raadsvergadering der gemeente Ridderkerk, gehouden op
donderdag 20 december 2007**

5 **Aanwezig:** De burgemeester: mevrouw J.H.M. Hermans-Vloedveld, voorzitter
De gemeentesecretaris: mevrouw W.C.M. Lissenberg-van Dam
De wethouders: mevrouw H.R. van den Berg, de heren E.M. den Boef, P.J.H.M. de Koning en
H.J. Zwiers
De raadsleden: de heren A.H.M.M. van Abeelen (PvdA), T.J. Alderliesten (SGP), J.C. van
10 Andel (CDA), P. Boertje (VVD), mevrouw T. Duman-Sirin (PvdA), mevrouw M. van Gink
(PvdA), de heren M.A. Hitzert (PvdA), H.C.M. van Houcke (D66/GL), mevrouw A.B. van
Houwelingen-Saugerud (PvdA), de heren M. Japenga (CU), H.J.A. Koppes (LR), J.
Lagendijk (SGP), W. van der Linden (PvdA), A. Los (LR), C.J. Louter (CU), B.
Neuschwander (LR), mevrouw W.N. Nooijen (LS), de heren W.P. Onderdelinden (CDA), ing.
15 A. den Ouden (SGP), R.C. van Pelt (SGP), R.P. Pors (CU), mevrouw A.P.S. Ripmeester
(PvdA), de heren C.A. Roodenburg (SGP), V.A. Smit (SGP), L. van der Spoel (VVD),
mevrouw C. van Vliet (VVD), de heer M.A. Vroegindeweyj (LR)

20 **Griffier:** De heer mr. J.G. van Straalen

Afwezig: De heren M. Dijkhuizen (RB) en P.W.J. Meij (CDA).

Notulist: Mevrouw I.J.H. Lit (van geluidsopname)

25

1. Opening en vaststellen van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, hartelijk welkom bij deze raadsvergadering van de
gemeenteraad van Ridderkerk. Ik heb een bericht van verhindering ontvangen van de heren
30 Dijkhuizen en Meij. De heren Van Andel en Hitzert komen later.

Dan wil ik even met u kijken naar de agenda. Ik stel voor om met het oudste agendapunt te
beginnen, het afwerken van de agenda van donderdag 13 december 2007. Daarna het restant
van de vergadering van gisteravond. We moeten de moties van gisteravond nog afhandelen.
35 Mevrouw Nooijen wil een agendapunt toevoegen met betrekking tot de huishoudelijke zorg in
het kader van de Wmo. De andere fractievoorzitters zijn het hiermee eens.

Met uw goedvinden ga ik direct over naar de behandeling van agendapunt 12 van de
vergadering van 13 december over de aanbesteding van het WGV-vervoer dat in de commissie
40 uitvoerig is besproken. Wie wil daar iets over zeggen?

**12. Rapport van de Rekenkamercommissie Ridderkerk over Aanbesteding WVG-
vervoer (raadsvoorstel nummer 130)**

45 **De heer Vroegindeweyj:** Dank u wel, voorzitter. De Rekenkamercommissie heeft de
aanbesteding van het gehandicaptenvervoer bekeken en de bevindingen vastgelegd in een
rapport. Terecht merkte het college in de commissievergadering op dat de
Rekenkamercommissie met de kennis van nu heeft teruggekeken. Vanzelfsprekend komen er
dan in een zo ingewikkelde zaak punten naar voren die voor verbetering vatbaar zijn. Uit de in
50 het rapport opgenomen reactie van het college maken wij op dat het college deze
aanbevelingen zeer serieus neemt. We maken ons echter wel zorgen over de constatering

dat de gemeente te weinig greep had op het proces. Ook in andere gevallen blijkt dat de bewaking van de projecten niet altijd even goed verloopt. Daarnaast is de constatering dat de aanbesteding niet heeft geleid tot gunning aan de goedkoopste voor Ridderkerk best triest. Achteraf is dit nadeel te berekenen op € 653.000,- waar nog bijkomt dat dit ongunstige contract

5

+ Neemt het college alle aanbevelingen van de Rekenkamercommissie onverkort over?

+ Welke maatregelen heeft het college genomen om in de toekomst dit soort processen projectmatig uit te voeren en te bewaken?

10

+ Waarom heeft het college geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het aanbestedingstraject te staken toen bleek dat een van de inschrijvers zeer ongebruikelijke staffelprijs indicering had gebruikt?

Dank u wel.

15

De voorzitter: Dank u zeer, mijnheer Vroegindeweij. Ik geef het woord aan de heer Van der Spoel.

20

De heer Van der Spoel: Voorzitter, in het rapport wordt gesteld dat de vermijdbare kosten € 650.000,- zouden zijn. In de commissie is gezegd door de voorzitter van de Rekenkamercommissie dat er is geprobeerd te kijken met de bril van destijds. Maar naar de mening van de VVD -fractie is dat niet alleen een uitspraak die wordt gedaan over de aanbesteding maar juist ook over de hele uitvoering daarna. Dan vinden wij de conclusie van de Rekenkamercommissie niet helemaal juist. Wat betreft de aanbevelingen in het rapport, daar kunnen wij mee instemmen. Alleen missen wij daarbij de opmerking over het inhuren van bureaus dan wel derden. In dit geval blijkt toch dat het ingehuurde bureau een behoorlijke fout gemaakt heeft. Daar zouden wij graag nog discussie over hebben in commissieverband. Wij zouden dan als een extra aanbeveling willen toevoegen aan de lijst van criteria welke criteria gehanteerd worden om een dergelijk bureau in te huren.

25

30

De voorzitter: Dank u zeer, mijnheer Van der Spoel. Ik geef het woord aan de heer Louter.

35

De heer Louter: Dank u wel, voorzitter. Het rapport van de Rekenkamercommissie geeft helder weer wat er in de procesgang rond aanbesteding kan misgaan en waar in het vervolg op gelet moet worden. In die zin zou ik het rapport willen beoordelen. Niet in de zin van die hebben allemaal steken laten vallen maar meer in de zin van leer ervan in de toekomst.

40

De aanbevelingen van de Rekenkamercommissie lijken mij probleemloos te kunnen worden overgenomen. Er zijn aanbevelingen van algemene aard, die voor elke aanbesteding gebruikt kunnen worden. Er zijn ook aanbevelingen die specifiek bij dit onderzoek passen.

Met het college blijf ik nieuwsgierig of deze aanbesteding heeft bijgedragen aan een doeltreffend en doelmatig gehandicaptenvervoer.

Of is het antwoord toch wel gegeven? € 653.000,- vermijdbare kosten is niet doelmatig. En de vele klachten en opmerkingen over het vervoer getuigen niet van doeltreffendheid.

45

Voorzitter, in de loop van 2008 loopt het bestaande contract af. Ik neem aan dat de aanbestedingsprocedure inmiddels gestart is. Wellicht zou het raadzaam zijn, ook naar de cliënten toe, om met twee partijen in zee te gaan voor het gehandicaptenvervoer. Dit werkt stimulerend naar een maximale invulling van de prestatieverplichting. Een gezonde concurrentie, niet alleen op de tarieven maar ook in het geleverde werk, is in ieder geval goed voor de gebruikers. Graag hoor ik wat het college van dit idee vindt.

50

Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Louter. Ik geef het woord aan mevrouw Nooijen.

Mevrouw Nooijen: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de fractie Lokaal Sociaal wil de Rekenkamercommissie hartelijk bedanken voor haar verzorgde rapportage en haar heldere uiteenzetting van het onderzoek naar de aanbesteding van het gehandicaptenvervoer in Ridderkerk.

Ook de fractie Lokaal Sociaal is geschrokken van de uitkomsten van dit onderzoek. Voorzitter, externe bureaus kosten de belastingbetaler, de burger dus, een hoop geld. Doorgaans zijn er goede redenen om gebruik te maken van hun diensten: een specifieke kennis die je tijdelijk nodig hebt en die je zelf niet in huis hebt, de onafhankelijke blik van buitenaf, een goede kennis van de markt. Maar wat hebben we er in dit geval aan gehad? Spreken we wel dezelfde taal? Hadden zij ervaring met soortgelijke opdrachten? Wat was hun expertise, zoals de VVD-fractie al aan heeft gegeven?

Als er iets fout gaat, neemt het college als opdrachtgever dan zijn verantwoordelijkheid?

Door een te enthousiaste verwachte groei van het aantal ritten, waarin het college is meegegaan en die niet onderbouwd was, is er een veel duurdere uitkomst gekomen. Het contract is gegund aan een taxi-ondernemer die er nog niet klaar voor was en die na het gunningproces nog allerlei eisen ging stellen. De rol van Taxi Bakker is opvallend geweest in dit hele proces. Daarnaast zijn er een aantal zaken genoemd waar we zelf verantwoordelijk voor zijn geweest. Opvallend is dat er een duidelijke regierol ontbrak. En het advies is dan ook: houd de vinger aan de pols. Uiteindelijk bepaal je zelf waar je in meegaat en waar niet.

Daar ben je zelf verantwoordelijk voor in het belang van de doelgroep. Voorzitter, de fractie Lokaal Sociaal dringt er dan ook op aan om lering te trekken uit de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie en deze ter harte te nemen bij volgende aanbestedingen: leer en profiteer.

Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Nooijen. Ik geef het woord aan mevrouw Van Houwelingen.

Mevrouw Van Houwelingen: Dank u wel, voorzitter.

Onze complimenten aan de Rekenkamercommissie voor het zeer gedetailleerde en informatieve rapport over de aanbesteding van het gehandicaptenvervoer. Het rapport geeft een duidelijk overzicht van de gang van zaken rond deze aanbesteding. Blijkbaar een moeizaam en ingewikkeld proces, in verband met de complexe materie.

De vraag of deze aanbesteding heeft bijgedragen aan een doelmatig en doeltreffend gehandicaptenvervoer is helaas niet beantwoord. Dat zouden wij graag willen weten en we verzoeken het college met deze informatie naar de raad terug te komen.

De PvdA deelt de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie. Wat betreft de reactie van het college hebben wij andere gedachten. Vooral na het lezen van de opmerkingen in het rapport op bladzijde 13. Wij vragen van het college een reactie op het nawoord van het rapport van de Rekenkamercommissie in het algemeen en vooral ten aanzien van de aanbevelingen 7 en 8. Ook hebben wij een vraag over een bedrag van € 25.000,-, dat betaald is aan de gemeente Barendrecht. Volgens het college betreft dit geen schadeclaim en is deze kwestie al in 2004/2005 afgesloten. Waarom is deze kwestie recent door de gemeente Barendrecht weer heropend? In het rapport op bladzijde 21 lezen wij onder andere dat het gevoel leeft dat het bestek niet toegesneden is op de Ridderkerkse situatie. Is dat zo? Zo ja, waarom niet en wat kan verbeterd worden?

Bij aanbestedingen draait vaak om het beste product en kwaliteit tegen de laagst mogelijke kosten. Uit het rapport blijkt dat de gemeente kwetsbaar kan zijn en afhankelijk is van de ingehuurde expertise en de medewerking van de marktpartijen. Bij deze aanbesteding blijkt ook dat er valkuilen zijn en financiële risico's. Daarom vragen we ons af of het college een

aanbestedingsprotocol hanteert.

Wij vertrouwen erop dat het college deze aanbestedingsprocedure als een leermoment ziet: 'learning by doing'. Het zou een startpunt zijn voor verdere verbetering.

5 Ten slotte, het belang van de cliënten die afhankelijk zijn van goede vervoersverbindingen was en is nog steeds belangrijk en moet voorop blijven staan. Hun ervaringen zijn de toetssteen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Houwelingen. Ik geef het woord aan de heer Onderdelinden.

10 **De heer Onderdelinden:** Voorzitter, ik wil beginnen bij pagina 9, waar gesproken wordt over de belangrijkste onderzoeksvraag. Bij bestuurlijke wederhoor wordt gesteld dat aan de belangrijkste onderzoeksvraag niet toegekomen is en het is elders in het rapport ook toegelicht door de Rekenkamercommissie waarom dat niet gelukt is. Vanwege tijd en geld.

15 De vraag is aan u of u dat ook heel vreemd vindt. Ik kan mij voorstellen dat op enig moment als blijkt dat het niet gaat lukken, de Rekenkamercommissie tijdig terugkomt naar het college en het college informeert waarom de belangrijkste onderzoeksvraag niet beantwoord kan worden. Wij verwachten dat u dan tijdig maatregelen neemt om de onderzoeksvraag door de Rekenkamercommissie te laten invullen. Is daar tijdens het proces geen contact over? Want nu moeten we dat achteraf constateren, nu het rapport klaar is.

20 Ons is opgevallen als we kijken naar het hoor en wederhoor, dat heel veel door het college is gepareerd, maar de hoeveelheid vragen is behoorlijk. Met andere woorden: gepareerd in de zin van het er niet mee eens zijn?

Hoe ziet u dat? Vindt u dat de grondtoon niet klopt? Kunt u dat toelichten?

25 Over de ernstig vermijdbare fouten is al het een en ander gezegd door de andere partijen. Over het groeiproces en de kennis is ook door andere partijen iets gezegd.

30 Wat ons opviel was dat de voorzitter van de Rekenkamercommissie zei dat er halverwege de aanbesteding een heel belangrijk moment was. In de zin van moeten we de aanbesteding stopzetten of niet. Daar is toen ernstig over nagedacht en ik heb het idee dat de deskundigen misschien achteraf zeggen dat het wel had moeten. Dat was een cruciaal moment.

Ten slotte is het van belang of er onomkeerbare fouten zijn gemaakt of niet. Welke aanbevelingen worden door het college opgevolgd en welke niet?

Dank u wel.

35 **De voorzitter:** Dank u wel, mijnheer Onderdelinden. Ik geef het woord aan de heer Van Houcke.

40 **De heer Van Houcke:** Voorzitter, wat bij mij opdringt, is de onaangename gedachte dat de raad nooit kennis zou hebben gekregen van de vele omissies bij de aanbesteding van het WVG-vervoer als de Rekenkamercommissie dit thema niet toevallig had uitgekozen voor een onderzoek.

45 Want dit raakt het functioneren van de raad in hoge mate. Het is niet niets als de Rekenkamercommissie concludeert dat er € 653.000,- aan kosten had kunnen worden vermeden. Wij zijn ook zeer blij met het werk van onze Rekenkamercommissie. Voor alles is het en blijft het mensenwerk en daar horen onvolmaaktheden bij. Van dit onderzoek valt veel te leren, maar zo vragen wij ons af of alleen deze constatering niet wat al te gemakkelijk is. Zijn er nog meer van dit soort verrassingen te verwachten in de toekomst?

50 De fractie van D66/GL concludeert dan ook op basis van de vele feiten dat bij de aanbesteding van het WVG-vervoer meer dan enkele steken zijn gevallen. Hoe kan het dat in de organisatie waar regels en afspraken gelden over de wijze waarop wordt gewerkt, zoveel zaken creatief worden uitgevoerd en kennelijk zonder dat daarop een adequate controle plaatsvindt?

Om maar direct met een eerste voorbeeld te beginnen: waarom wordt de door de

gemeenteraad vastgestelde norm voor aanbesteding voor de inhuur van een adviesbureau gewoon genegeerd? Wie besluit dat dan?

En waarom leidt forse kritiek van ons eigen inkoopbureau op de offerte van dat ene adviesbureau dan niet tot aanpassingen van die offerte?

5 Wie stelt nu vast dat een en ander volgens de interne regels en afspraken is? En wie is er nu verantwoordelijk voor het op de juiste wijze aan het college voorleggen van een dergelijk voorstel om dit bureau in te huren?

10 Voorzitter, voorts somt de Rekenkamercommissie vele onrechtmatigheden op. Zoals het overschrijden van de eigen regels, gebrekkige dossiervorming, onduidelijkheid over de legitimiteit van ondertekenaars, onduidelijkheid van voorwaarden, vertragingen in het proces om onduidelijke redenen enzovoort.

15 We hebben in de algemene beschouwingen van vorige maand opnieuw aan u de vraag gesteld of de beschikbare ambtelijke capaciteit en de ambitie van raad en college met elkaar in evenwicht zijn. De reactie was defensief maar uiteindelijk bevestigend.

Toch is dit meer dan een hobby. Het gaat erom dat de raad geld beschikbaar stelt om de gestelde doelen zo efficiënt mogelijk te kunnen bereiken. Het gaat hier in hoge mate om de efficiëntie.

20 Regels, afspraken en raadsbesluiten hebben een functie in het spel dat we samen spelen. Het goede gebruik ervan bevordert de efficiëntie. Het niet of creatief interpreteren van regels of het negeren ervan beperkt de transparantie van het proces, vraagt extra inzet van mensen, vermindert de kwaliteit van het eindproduct en dupeert uiteindelijk de burger.

Met andere woorden: wij zouden in een dergelijk geval met hetzelfde geld en zeker hetzelfde ambtelijke apparaat tot een beter resultaat kunnen komen.

25 Ik breng dit onderzoek ook in verband met een evaluatierapport over de uitvoering van de Wet werk en bijstand, dat wij in het voorjaar ontvingen en waarover toen werd gezegd dat er na drie maanden weer aan de raad c.q. commissie zou worden gerapporteerd. Wat niet is gebeurd.

30 Ook daaruit blijkt dat veel zaken niet waren verlopen zoals zou moeten. Daaruit kon eenvoudig worden afgeleid dat een gebrekkige uitvoering van de Wet werk en bijstand de gemeente veel geld heeft gekost, dat dus niet voor iets anders kon worden gebruikt. Opgeteld bij de € 653.000,- vermijdbare kosten voor aanbesteding van het WVG-vervoer levert dit een aanzienlijk bedrag op. Ik herhaal dan ook wat ik aan het begin van mijn betoog zei te vrezen. Hoeveel van dit soort verrassingen zijn nog te verwachten?

35 Ik houd het onplezierige gevoel dat we als raad in een aantal zaken te weinig inzicht en informatie hebben om onze controlerende taken goed te kunnen uitvoeren. Dat gevoel wordt versterkt door dossiers zoals de Kuyperschool, waarin het college ogenschijnlijk eigengereid een ander plan heeft ontwikkeld dan de raad heeft besloten. Dat is niet het enige voorbeeld overigens. Ik roep het college op om voortdurend alert te zijn op het feit dat de raad niet vanzelfsprekend weet wat er gebeurt maar in hoge mate afhankelijk is van de door het college verstrekte informatie, gevraagd en ongevraagd. Dat leidt ook tot transparantie. Niet in de laatste plaats tussen raad en college en dit leidt opnieuw tot wederzijds vertrouwen.

Ik hoor graag een reactie op dit alles van het college.

45 Mijn slotvraag aan het college is of het de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie wil overnemen. Dat is eigenlijk iets wat ik als vanzelfsprekend veronderstel. En ik vraag het college om de raad over de uitvoering en gevolgen van deze aanbevelingen te informeren. Mocht het college niet bereid zijn tot het overnemen van de aanbevelingen en het verslag doen aan de raad over de uitvoering daarvan, dan is dat voor mijn fractie aanleiding om een en ander opnieuw op de agenda te zetten van de commissie.

50 Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Houcke. Ik geef het woord aan de heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u, voorzitter. Voor ons ligt het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie. Dat is duidelijk. Ik wil eerst namens de fractie van SGP mijn waardering uitspreken voor het ook nu weer gedegen werk dat de commissie heeft gepresenteerd. De aanbestedingsprocedure gehandicaptenvervoer is duidelijk stap voor stap in het rapport belicht. En daarmee zijn zaken aan het licht gekomen die we als raad niet zo snel zouden bemerken. Dat toont voor mij het grote belang aan om een Rekenkamercommissie te hebben.

5
10 Een gedetailleerde en inhoudelijke behandeling van het rapport zal ik nu niet aan de orde stellen. Dat is eigenlijk in de commissie al gedaan. Ik wil het college verzoeken om de in het rapport opgenomen relevante aanbevelingen ter harte te nemen en indien mogelijk in het inkoopbeleid mee te nemen.

Het zal de aanbesteding in de praktijk ten goede komen.

15 Maar ik wil wel de aandacht vestigen op de vermijdbare kosten van € 653.000,-. Dan gaat het mij niet om de beoordelingssystematiek die gebruikt is bij de beoordeling van de staffelopbouw van het vervoergebruik. Daarvan had ik in de commissie al aangegeven dat tijdens het spel de regels niet mogen worden gewijzigd. Maar het gaat mij om het feit dat op het moment dat de uitkomst van de aanbestedingprocedure bekend was, ik doel op de hoogte van de vermijdbare
20 kosten, de aanbestedingsprocedure toen had moeten worden stopgezet door haar te kwalificeren als onregelmatig, onaanvaardbaar voor de aanbesteder. Dat is niet gebeurd, zo lezen wij in het rapport. Daarom worden wij nu geconfronteerd met deze enorme extra uitgave. Ik wil van de wethouder weten of zij ook in dat stadium op de hoogte was van deze extra uitgave en waarom de aanbestedingsprocedure toen niet is beëindigd.

25 Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Pelt. Ik geef het woord aan de wethouder, mevrouw Van de Berg.

30 **Wethouder Van den Berg:** Dank u wel.

Onze bestuurlijke reactie staat opgeschreven in het rapport van de Rekenkamercommissie, in het voorwoord. Ik ga direct over tot het beantwoorden van vragen die gesteld zijn.

Alle sprekers hebben gevraagd wat wij doen met aanbevelingen die in het voorliggende stuk staan. Die nemen wij allemaal over. In die zin is dit hopelijk een geruststelling voor alle
35 vragenstellers. In de nieuwe aanbestedingsprocedure is een aantal aanbevelingen al opgenomen. We hebben in de al gestarte aanbevelingsprocedure voor de volgende ronde al een aantal dingen meegenomen. Bijvoorbeeld ook zaken over dossiervorming en afspraken met andere gemeenten.

Op de vraag welke maatregelen genomen zijn om processen te verbeteren, wil ik u herinneren
40 aan de aanbesteding voor huishoudelijke hulp, waar een gerechtelijke uitspraak over is geweest die Ridderkerk in het gelijk heeft gesteld. Dat stelt mij gerust dat wij de procedures goed uitvoeren. Terecht staan in het rapport wel leerpunten, waar we mee aan de gang moeten gaan. U vraagt waarom de gemeente de aanbestedingsprocedure niet heeft gestaakt. We hebben daar in de commissie bij stilgestaan. Er was voor het college op het moment dat verschillende
45 aanbesteders hebben ingeschreven, geen reden om te staken. Er was geen sprake van prijsduiking. Het was niet onrechtmatig. Het was wel een creatieve inschrijving, waarop het college juridisch advies heeft ingewonnen. Het college was verrast op dat moment maar er was geen juridische reden om de aanbestedingsprocedure te staken en daarom is ermee verdergegaan.

Op de vraag welke keuzen er worden gemaakt voor het inhuren van externe bureaus kan ik u
50 vertellen dat in dit proces bij de vaststelling van het bestek gebruikgemaakt is van een deskundig bureau. Het college was verantwoordelijk voor het vaststellen van het bestek. Wij hebben onze eigen interne deskundigen en hebben extern advies gekregen, naast

ondersteuning van het ambtelijk apparaat. Het college is volledig verantwoordelijk voor de gemaakte keuzen en de gevolgen daarvan. U vraagt of daar op een ander moment over doorgesproken kan worden. Wie kan daartegen zijn? Dit is de feitelijke situatie.

5 We zijn inmiddels begonnen met het voorbereiden van de nieuwe aanbestedingsprocedure in samenwerking met de andere twee BAR-gemeenten en alle inkoopafdelingen. Het nieuwe bestek wordt voorbereid en zal binnenkort voorgelegd worden aan de verschillende platforms van de gemeenten. We hebben opnieuw advies gevraagd aan een extern bureau of het
10 mogelijk is om met meerdere aanbieders in zee te gaan. Dat klinkt leuk. Het spreekt mij aan maar ik heb geen zicht op de consequenties van een dergelijk besluit. De vraag is of dat tot een betere prijs leidt of tot een beter product. Op die vragen willen wij antwoorden voordat we een definitieve keuze maken voor ons definitieve bestek, dat volgend jaar vastgesteld wordt.

15 In antwoord op de vraag van de fractie Lokaal Sociaal. De gemeente is inderdaad volledig verantwoordelijk, ook voor alle adviezen die gegeven zijn en de keuzen die gemaakt zijn. Uiteraard nemen we de aanbevelingen over de regierol van de gemeente over, zeker als wij dat met drie gemeenten doen. In alle drie gemeenten moeten duidelijke aanspreekpunten aanwezig zijn. Dat is een leerpunt. Ook over dossiervorming. Er waren afspraken dat in alle drie gemeenten het volledige dossier aanwezig moet zijn.

20 Mevrouw Van Houwelingen en de heer Onderdelinden vragen of het college een vervolgoopdracht aan de Rekenkamercommissie wil geven. Dat is niet aan de orde. De Rekenkamercommissie is niet ons instituut maar uw instituut. U bent ook degene die verzoeken kunt doen aan de Rekenkamercommissie om dingen te onderzoeken. Het college kan alleen
25 reageren voordat de definitieve conclusies aan de raad worden voorgelegd. Het college staat formeel buiten die procedure. Het is ook niet zo dat het college geïnformeerd wordt als de Rekenkamercommissie besluit om een deel van haar opdracht anders uit te voeren.

De heer Onderdelinden bij interruptie: Begrijpt u mijn praktische vraag? Op enig moment
30 loopt het onderzoek vast vanwege tijd en geldgebrek, waarbij de commissie aangeeft dat zij aan de belangrijkste vraag niet toekomt. Waarom is die vraag niet aan ons voorgelegd als er problemen waren?

Wethouder Van de Berg: Die vraag is aan u. In de contacten met de Rekenkamercommissie
35 had die vraag naar voren moeten komen en ik kan mij voorstellen dat u in het vervolg daarover afspraken maakt. Er lopen nog een paar onderzoeken maar het college staat daarbuiten. Wij krijgen op enig moment alleen de conclusies.

De heer Onderdelinden: Ik begrijp dat wij eerder in het proces, als er mogelijk omissies zijn, of
40 probleempjes, een verzoek moeten richten aan de Rekenkamercommissie om maatregelen voor te stellen om eerder en meer informatie ter beschikking te stellen aan de raad. Dat is een belangrijk moment voor ons.

De voorzitter: Dat zou een aanbeveling kunnen zijn van de raad als wij straks bij de
45 besluitvorming komen in het advies van de raad aan de commissie.

Wethouder Van den Berg: Verder in antwoord op de vragen van mevrouw Van Houwelingen. Wij nemen alle aanbevelingen van de Rekenkamercommissie over, en dus ook 7 en 8 over de begeleiders van de gehandicapten. Daar moet een beleidsmatige keuze over gemaakt worden
50 of begeleiders alleen mee kunnen met een reispas of een begeleiderskaart en in andere gevallen moeten begeleiders gewoon betalen. In het nieuwe bestek moeten wij daar een expliciete keuze over maken.

- U hebt ook gevraagd waarom Barendrecht zolang gewacht heeft met de reactie over het bedrag van €25.000,-. Dat heeft ons ook verrast. De gemeente Ridderkerk dacht dat de zaak in 2004 afgerond was. De gemeente Barendrecht heeft de zaak in 2006 heropend omdat zij van mening was dat zij nadeel had van de facturering van de taxiritten. Barendrecht dacht dat zij de dure ritten kreeg en de gemeente Ridderkerk de goedkope ritten. Dat punt is afgerond en nu wil de gemeente Barendrecht dat Ridderkerk gaat meebetalen aan de kosten omdat Barendrecht drie maanden eerder is begonnen dan Ridderkerk. Die discussie loopt nog en de gemeente Ridderkerk heeft daarover een collegebrief gestuurd maar daarop is nog geen antwoord ontvangen.
- Het nieuwe bestek wordt inmiddels opgesteld en voorbereid, en ter advies voorgelegd aan de platforms. De inhoud ervan is een collegebesluit. Het college is daarvoor verantwoordelijk. Ook hierbij gebruiken wij weer een extern bureau om ons te adviseren, juist omdat dit een zich ontwikkelende markt is.
- We hebben een aanbestedingsprocedure en dat is in Ridderkerk onderdeel van het inkoopbeleid, dat een aantal jaren geleden door de gemeenteraad is vastgesteld. De heer Onderdelinden verbaasde zich over de lange reactietijd van het college. Het college vond het wel nodig om op een aantal conclusies te reageren. Ik heb gezegd dat de aanbevelingen terecht zijn en die zullen we dan ook overnemen, en een aantal conclusies was in onze ogen niet terecht. We vonden het nodig dat die op papier werden gezet, omdat wij in het vervolgtraject daar nog wel eens op terug zouden kunnen komen. Voor ons was er geen aanleiding om de aanbestedingsprocedure te stoppen. Er was geen ongeldige inschrijving. Het was alleen creatief en dat verraste de gemeente. Achteraf gezien heeft die creativiteit tot een ongewenst resultaat geleid. Dit was in 2004 niet te voorzien geweest.
- Ik begrijp de opmerkingen van de heer Van Houcke. Het is uw Rekenkamercommissie en deze moet u als raad ten dienste staan. Ik vind wel dat te grote woorden worden gebruikt over het functioneren van de organisatie. Wij als college zijn volledig aanspreekbaar over de keuzes die gemaakt zijn. Dat staat op papier en dat wil ik ook nu zeggen. U kunt ervan vinden wat u vindt. U kunt zeggen dat er foute keuzes zijn gemaakt. Ik vind dat de inhoud van dit rapport geen aanleiding geeft om grote woorden over de organisatie te laten vallen. In die zin zijn er geen fouten gemaakt, wel aanbevelingen, bijvoorbeeld over incomplete dossiers. Daar moeten in praktische zin afspraken over worden gemaakt. Uit dit stuk kunt u niet de conclusie trekken dat hier verschrikkelijk veel fouten gemaakt zijn door de ambtelijke organisatie, wel is het college verantwoordelijk voor de keuzen die gemaakt zijn.
- U reageert ook op de rapportage Wwb. Dat is een beetje bezijden dit onderwerp, maar die rapportage is er wel geweest. Per e-mail is aan u een rapportage van het programma Ridderkerk Werkt toegestuurd. Dat is de rapportage die wij tweemaandelijks aan de orde willen stellen in de commissie. Deze rapportage is bij de commissievergadering in november toegestuurd. Voor de verdere verantwoording hebben wij de monitor waarin het college rapporteert over de stand van zaken van de verschillende dossiers.
- De voorzitter van de Rekenkamercommissie heeft aangegeven dat ook zij zullen rapporteren over de stand van zaken met betrekking tot hun aanbevelingen. Dat is iets wat u nog van de Rekenkamercommissie kunt verwachten.
- Tot slot in antwoord op de vragen van de heer Van Pelt, de inkoopprocedures zijn onderdeel van de aanbevelingen en extra kosten van het gehandicaptenvervoer hadden niet door het college vermeden kunnen worden. U vraagt echt aan mij op welk moment ik wist wat de gevolgen waren. U begrijpt misschien dat ik dit nog niet zo heel lang wist maar het college wist na de inschrijving hoe de aanbieder had ingeschreven en waar dit toe zou leiden.

Het is wel zo dat op dat moment de verwachting leefde dat het aantal ritten onderdeel zou zijn van de aanbesteding. Dat aantal blijkt achteraf tegen te vallen. Daarom heeft dit een andere uitkomst. Die conclusie kunnen we pas achteraf stellen.

5 **De voorzitter:** Dank u wel, wethouder. Ik kan mij voorstellen dat er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Vroegindeweyj. Ik begin bij u.

10 **De heer Vroegindeweyj:** Dank u wel, voorzitter. Ik heb behoefte aan een duidelijker antwoord op mijn derde vraag. Ik lees in het rapport dat het college in reactie daarop geen gebruik heeft gemaakt van het recht om de aanbesteding te annuleren. Omdat er geen basis was voor uitsluiting van Taxi Bakker. In het antwoord van de wethouder hoor ik dat er geen reden was om te staken. Was het niet mogelijk om de zaak op te houden of heeft het college ervoor gekozen om het niet te doen?

15 **De heer Van der Spoel:** Dank u wel, voorzitter. De wethouder merkt terecht op dat het college aanspreekbaar is op het bestek en alles wat er daarna het gevolg van is. De heer Van Pelt heeft opgemerkt dat er een aanbestedingsprotocol te volgen is, en de wethouder heeft dat bevestigd. Het lijkt nodig om het aanbestedingsprotocol nog eens goed tegen het licht te houden. Juist met de adviezen die nu gegeven zijn door de Rekenkamercommissie kunnen we
20 dat nu up to date maken om te komen tot aanbestedingen die zo goed mogelijk worden uitgevoerd.

De heer Louter: Twee vragen c.q. opmerkingen had ik nog. Op mijn vraag voor het uitkomen aan het einde van het project bij twee aanbieders, zegt de wethouder dat zij moet bekijken of
25 dat mag. In hoeverre wijkt dat dan af van de aanbesteding bij de huishoudelijke zorg? Want daar staat ook dat wij uiteindelijk bij twee of drie aanbieders willen uitkomen. Ik hoorde ook in het verhaal dat het definitieve bestek begin volgend jaar gereed zou zijn. Bij mijn weten loopt de termijn van het huidige bestek in oktober volgend jaar af. In hoeverre past dat dan nog in de
30 eerste aanbeveling van de Rekenkamercommissie waar staat dat tien tot twaalf maanden moet worden uitgetrokken voor de aanbestedingsprocedure, zonder de termijn van de voorbereiding mee te nemen?

Mevrouw Nooijen: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik vind het heel professioneel van de wethouder hoe zij de vragen van de raad beantwoordt omdat wij toch spreken over een
35 aanbesteding die voor haar tijd heeft plaatsgevonden. Heeft na de aanbesteding nog een evaluatie plaatsgevonden tussen Barendrecht en Ridderkerk? Zo ja, wat was daarvan de uitkomst? Mijn tweede vraag is of u hetzelfde adviesbureau weer heeft ingeschakeld. Dank u wel.

40 **Mevrouw Van Houweligen:** Dank u, voorzitter, en dank aan de wethouder. De antwoorden op onze vragen waren helder en wij zijn blij dat het college de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie overneemt. Over het aanpassen aan de Ridderkerkse situatie staat op
45 bladzijde 21 dat bij enkelen het gevoel leeft dat het bestek een standaarddocument is, dat niet toegesneden is op de Ridderkerkse situatie. Waarom is ervoor gekozen om niet zelf te controleren of de inschrijvingen voldoen aan het programma van eisen?

De heer Onderdelinden: Het is voor de notulen van belang dat de raad aan de Rekenkamercommissie vraagt, als tijdens het proces blijkt dat niet aan de onderzoeksvraag kan worden tegemoetgekomen, of zij zich tijdig in verbinding stelt met de raad. Ons verzoek is wat
50 mij betreft hiermee geformuleerd. Dank u wel.

De heer Van Houcke: Dank u wel. Ik ondersteun van harte de opmerking van de heer

Onderdelinden.

Ik ben blij dat het college alle aanbevelingen overneemt.

Ik heb nog een aanvullende vraag aan de wethouder: hoe is de samenwerking tussen de drie gemeenten georganiseerd in de nieuwe opzet?

5 U reageert op mijn opmerkingen dat er meer dan enkele steken zijn gevallen. Ik begrijp uw reactie. Ik wil toch stellen dat wij geld beschikbaar stellen, wat betekent dat u voor dat geld een bepaalde taak moet doen. En als er veel meer geld nodig is of er is geld verloren gegaan, betekent dat dat er niet efficiënt wordt gewerkt. Ik heb dat ook genoemd. Het gaat vooral om de efficiëntie van het werk dat wordt gedaan. Ik beoog niet een ambtelijke organisatie aan te vallen
10 maar u bent politiek verantwoordelijk en daar spreek ik u op aan. Soms lijkt het wat verder te gaan. Als je het rapport bekijkt, dan worden daarin opmerking gemaakt over dingen die in die organisatie zijn gebeurd weliswaar onder uw verantwoordelijkheid of uw voorgangers verantwoordelijkheid. Het is moeilijk om je vinger erachter te krijgen en het spel zuiver te spelen. Ik heb meerdere keren geprobeerd om mijn vinger erachter te krijgen en ik heb het gevoel dat
15 wij schijnbaar als raad wel controleren maar dat feitelijk niet goed kunnen. Het gaat mij om de manier waarop dit soort zaken wordt uitgevoerd. Wat mij betreft kom ik daar nog vaker op terug. Niet om het ambtelijk apparaat of mensen onder druk te zetten. U hebt de politieke verantwoordelijkheid. Wij hebben de zorg om te controleren dat het geld dat beschikbaar wordt gesteld op een zo efficiënt mogelijke wijze wordt besteed.
20 Dank u wel.

De heer Van Pelt: Voorzitter, er is in de tweede termijn al veel gezegd en bij de opmerkingen van de heer Vroegindeweij kan ik mij volledig aansluiten. Ik wil er dit aan toevoegen: mijns
25 inziens is er toch een reden geweest om de aanbestedingsprocedure te stoppen. Dat was de hoogte van het bedrag. De aanbesteder heeft geen gunningsplicht. Ondanks dat er een geldige inschrijving was, had de procedure stopgezet kunnen worden vanwege het ontbreken van een gunningsplicht. In dat opzicht sluit ik mij meer aan bij de opmerking van de heer Van Houcke dat u er zich wat te gemakkelijk van afmaakt wat dit betreft.

30 **Wethouder Van de Berg:** Ik begrijp dat u dat gevoel heeft en zich afvraagt of de raad wel voldoende kan controleren. Het onderwerp staat op de agenda van de bijeenkomst die wij gezamenlijk zullen hebben. Het is echter wel zo dat wij als college gezamenlijk politiek verantwoordelijk zijn. Onze politieke verantwoordelijkheid vindt hier plaats. Meer kan ik er
35 eigenlijk niet over zeggen. Uw conclusies over keuzes moet u hier trekken. Wij staan als college geheel achter de keuzes die gemaakt zijn en wij vinden ze ook verdedigbaar. We trekken wel lessen voor de toekomst en we verschuilen ons nergens achter.

De heer Van Pelt: U geeft dus daarmee aan dat die vermijdbare kosten van € 653.000,-
40 aanvaardbaar zijn.

Wethouder Van de Berg: Dat zeggen wij niet. Met de kennis van vandaag zeggen wij dat dat vermijdbare kosten zijn. Maar op het moment dat de aanbesteding liep, ten tijde van de inschrijving, was er geen reden voor ons om de aanbestedingsprocedure te stoppen. Wij
45 dachten toen dat er een hoger aantal ritten zou zijn en dat er meer ouden gebruik zouden maken van het vervoer maar dat blijkt nu mee te vallen. De voorspellingen zijn verkeerd ingeschat. Dat is kennis van nu en die conclusie hadden wij toen niet kunnen trekken. In die zin nemen we uw conclusie niet over. Het college voelt zich gesterkt in zijn bevindingen omdat geen van de andere aanbieders
50 aanleiding heeft gezien om naar de rechter te stappen. Er zijn wel vragen gesteld, vooral na de periode dat bezwaar kon worden gemaakt. Bij de aanbesteding voor de huishoudelijke hulp zien we wel dat een van de aanbieders naar de rechter is gestapt omdat zij aarzelingen hadden bij de keuze die door het college was gemaakt. Dat is hier niet gedaan. In die zin vind ik dat het college sterk staat.

5 **De heer Vroegindewij bij interruptie:** Ik bedoelde niet dat wellicht de aanbestedingsprocedure onjuist zou zijn geweest en daarmee niet geldig. Maar of er een moment was geweest dat het college had kunnen stoppen? Of had het college geen mogelijkheid om te stoppen?

10 **Wethouder Van de Berg:** Dat heeft inderdaad alles met elkaar te maken. Het college had de keuze kunnen maken maar daarbij is bij iedere aanbestedingsprocedure wel duidelijk dat je ook daarin overeind moet blijven, tot in de rechtszaal. Je moet heel sterk staan als je zegt dat een aanbesteding niet rechtmatig is. Deze aanbesteding was creatief en is juridisch getoetst. In die zin is zij doorgegaan. Het is inderdaad een keuze van het college geweest.

15 **De heer Vroegindewij:** Het verbaast mij dat het college bang was voor een confrontatie bij de rechter.

20 **Wethouder Van de Berg:** We zijn absoluut niet bang. Wij moeten wel zeker zijn van de keuzes die we maken en we moeten ervoor zorgen dat we daarin juridisch sterk staan. Het lijkt mij dat u dat ook van het college verwacht.

25 De heer Van der Spoel vraagt naar het aanbestedingsprotocol. Dit is onderdeel van ons aanbestedingsbeleid en we willen graag eens daarover in evaluerende zin praten. Dat lijkt me prima.

30 De heer Louter trekt de vergelijking met de aanbestedingsprocedure voor de huishoudelijke hulp, waar voor meerdere aanbieders is gekozen. Daar gaat het echter om andere aantallen cliënten, die makkelijker over meerdere aanbieders te spreiden zijn in tegenstelling tot de aantallen reizigers die gebruikmaken van de vervoersmogelijkheden.

35 De vraag is nu uitgezet of het gezamenlijk aantal ritten van de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk voldoende is om de keuze voor meerdere aanbieders te rechtvaardigen.

40 **De heer Louter:** Als de kans aanwezig is, dan begrijp ik dat we dat gaan doen.

45 **Wethouder Van den Berg:** Als wij denken dat dit een verbetering geeft voor het ouderenvervoer. Wij willen de consequenties daarvan zien. Dat is een prijsconsequentie maar ook het product dat we krijgen.

50 Dat zal duidelijk moeten zijn voordat de keuze aan de drie gemeenten wordt voorgelegd. U vraagt ook of de juiste termijn en planning wordt gevolgd. Het is juist dat wij per 1 oktober een nieuwe aanbieder moeten hebben. Met de voorbereiding zijn we ruim een jaar van tevoren begonnen. In die zin hebben we de aanbevelingen gevolgd maar we hebben nu alle tijd nodig om het nieuwe bestek vast te stellen en de procedure af te ronden. Er moet ook voldoende tijd zijn om de gegevens over te dragen van de oude aanbieder naar de nieuwe aanbieder.

55 **De heer Louter:** Voorzitter, ik lees in de aanbeveling van de Rekenkamercommissie: start het aanbestedingsproces tijdig. Daar zijn exclusief de voorbereidingstijd tien tot twaalf maanden voor nodig volgens de deskundigen. Ik begrijp dat het bestek er begin volgend jaar is en dan begint de termijn van tien tot twaalf maanden te lopen. Zie ik dat verkeerd?

60 **Wethouder Van de Berg:** Het vaststellen van het bestek is een onderdeel van de aanbestedingsprocedure en daar zijn we al mee begonnen.

65 Mevrouw Nooijen vraagt om een evaluatie met de gemeente Barendrecht. Dat is lopend het proces gebeurd. In het bijzonder hebben wij gesproken over de klachtenregeling waar wij ontevreden over waren. Het bureau waar wij nu zaken mee doen, is inderdaad een ander bureau dan wij eerst hadden.

Mevrouw Nooijen: Voorzitter, nog een vraag aan de wethouder. Zijn de uitkomsten van dit rapport van de Rekenkamercommissie ook aan Barendrecht medegedeeld?

5 **De wethouder van de Berg:** Ik heb er wel melding van gemaakt aan mijn collega-wethouder, maar het is uw rapport en het is uw Rekenkamercommissie. Het is niet een officieel onderwerp van bespreking geweest. Het is wel aan de orde geweest in de voorbereidende commissievergadering voor het vaststellen van het bestek.

10 **De voorzitter:** Ik hoor van de griffier dat het rapport van de Rekenkamercommissie ook naar de gemeente Barendrecht is gestuurd.

Wethouder Van de Berg: In antwoord op de vraag van mevrouw Van Houwelingen of het bestek voldoende was toegesneden op de Ridderkerkse situatie merk ik op dat dat in mijn
15 beleving wel zo was. Op basis van een advies van een extern bureau. Het college heeft dat vastgesteld op basis van de te verwachten Ridderkerkse klantenaantallen. Dat is achteraf gezien anders uitpakkt. U vraagt ook waarom er niet door het college zelf is gecontroleerd op de geldigheid van de inschrijvers. Dat wil ik even nagaan. Daar ben ik niet helemaal zeker van. Wel is er een beschrijving van het bestek waaraan de inschrijving moet voldoen. Aan de hand
20 daarvan is goed na te gaan of een inschrijving geldig is of niet. Maar hoe dat hierbij precies is verlopen, daar kan ik nu geen antwoord op geven.

In antwoord op de vragen van de heer Van Houcke wil ik opmerken dat ik blij ben met de
25 samenwerking van de gemeente Ridderkerk in BAR-verband. De drie gemeenten staan sterker in de aanbestedingsprocedure omdat de aantallen groter zijn en er een betere prijs-/prestatieverhouding kan worden gevraagd. De opmerkingen over politieke verantwoordelijkheid heb ik al beantwoord.
Dank u wel.

30 **De voorzitter:** Dank u wel, wethouder Van den Berg. We komen tot een afronding van het debat over dit punt.

Ik kom terug op het voorstel waarin gevraagd wordt om u uit te spreken over het voorstel in algemene zin en u uit te spreken of de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie door u worden gedeeld.

35 De wethouder heeft genoegzaam duidelijk gemaakt dat het college de aanbevelingen zal overnemen en dat hier sprake was van een leerproces dat serieus wordt genomen en dat wordt toegepast bij de volgende aanbestedingsprocedure.

We hebben ook geconcludeerd dat het goed zou zijn om vanuit de raad een advies te formuleren aan de Rekenkamercommissie om indien nodig tijdig aan de bel te trekken. Het
40 rapport is hiermee aanvaard.

13. Voorstel om in te stemmen met het koersdocument 'BAR-goed' als kader waarbinnen toekomstige samenwerkingsinitiatieven zich mogen bewegen (raadsvoorstel nummer 108)

45 **De voorzitter:** Hierover is in de commissie uitgebreid gesproken. Ik geef dit onderwerp aan u in gesprek.

50 **De heer Van Houcke:** Ik wil een voorstel van orde doen op dit punt. Wij weten dat er een belangwekkende brief ligt van de raad uit Albrandswaard. We kunnen nu wel met elkaar hierover gaan praten en besluiten hierover nemen, maar we besluiten eigenlijk over niets want

het is een gezamenlijk document.

Ik wil mijn collega's voorstellen om alleen een algemene gedachtewisseling te houden over de voorstellen die voorliggen maar daar geen besluiten aan te verbinden.

5 **De voorzitter:** Ik zal u toch even meegeven wat mijn gedachten daarover zijn. Ik begrijp dat u met dit voorstel komt nu de brief van de raad van Albrandswaard bij u bekend is geworden. Zij hebben meer tijd nodig en willen nog met hun college hierover in gesprek. Zij stellen voor om na het zomerreces met de drie gemeenteraden bij elkaar te komen en in een symposium of congres met de drie gemeenten te spreken over samenwerkingsrichtingen en kaders.

10 De raad van Barendrecht heeft het stuk inmiddels vastgesteld en ik zou willen voorstellen om u vanavond ook in die zin uit te spreken.

15 Dat staat het overleg tussen de gemeenten niet in de weg en ik denk dat het de raad van Albrandswaard zal helpen om met vertrouwen naar dit proces te kijken. Het zegt namelijk wel iets als de twee raden binnen het samenwerkingsverband vertrouwen uitspreken in de samenwerking tussen de gemeenten. Ik denk dat u niets in de weg staat om richtinggevend over dit document te spreken. Ook al omdat de drie colleges in dit koersdocument aangeven dat het een ontwikkelproces is.

20 Er is geen eindperspectief in dit rapport beschreven. Dus ik zou u willen adviseren om dit rapport juist wel te bespreken.

De heer Los: Voorzitter, ik wil zeggen dat ik het met de heer Van Houcke eens ben.

25 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter, wat betreft de VVD -fractie kunnen we dit document gewoon bespreken omdat de raad van Albrandswaard slechts informatie wil inwinnen om met dit koersdocument te kunnen instemmen. Wij weten ook dat, voordat deze brief bekend was, er een motie voorlag van vier partijen waaronder de fractie D66/ GroenLinks, waarin gevraagd werd om met inachtneming van de motie in te stemmen met het koersdocument BAR. Het bevreemdt mij dat de brief van de raad van Albrandswaard daar nu verandering in brengt.

30 **De heer Japenga:** Onze fractie wil dit onderwerp vanavond behandelen. De raad van Albrandswaard heeft meer tijd nodig maar wij hebben het goed voorbereid.

Mevrouw Ripmeester: Wij willen ook het BAR-document vanavond behandelen. Wij begrijpen het standpunt van de raad van Albrandswaard.

35 **Mevrouw Nooijen:** De fractie van Lokaal Sociaal is ook voor een behandeling van dit onderwerp.

40 **De heer Onderdelinden:** Voorzitter, ik voel wel mee met de opmerkingen van de heer Van Houcke en die heb ik ook gedeeld met de griffier. Ik neem graag deel aan een algemene ronde maar meer dan een positieve grondhouding kunt u van mij niet verwachten want op het moment dat je qua tijdspad uit elkaar gaat lopen, worden de uitkomsten ongewis en daar wil ik nu geen energie insteken. Wat mij betreft dus een algemeen rondje.

45 **De heer Den Ouden:** Voorzitter, zonder daar nu inhoudelijk op in te gaan wil ik de suggestie wel ondersteunen om, als daar behoefte aan is, de behandeling uit te stellen.

50 **De voorzitter:** Ik stel vast dat drie fracties zich duidelijk hebben uitgesproken om het document niet te behandelen en de overige fracties willen het document nu wel behandelen. De heer Onderdelinden wil zich slechts in algemene zin over het document uitspreken totdat de raad van Albrandswaard zover is. Ik stel vast dat er een meerderheid in de gemeenteraad is die het document wil bespreken en we gaan over tot de behandeling van het koersdocument BAR-

gemeenten. Het blijft een ontwikkelproces en we zullen daar op verschillende momenten nog op terugkomen. Dat past prachtig in de uitnodiging van de raad van Albrandswaard om op enig moment na de zomer met elkaar in de drie raden te spreken. Ik stel voor om het stuk nu toch te gaan behandelen.

5

Ik kan mij voorstellen dat de fracties een bijdrage willen leveren. Er ligt een motie voor van een aantal raadsleden: mevrouw Ripmeester (PvdA), de heer Den Ouden (SGP), de heer Onderdelinden (CDA) en de heer Van Houcke van D66/GL.

10

Ik wil voorstellen om met mevrouw Ripmeester te beginnen als een van de indieners van de motie.

Mevrouw Ripmeester: Dank u wel, voorzitter. Intergemeentelijke samenwerking kan met recht een evergreen worden genoemd.

15

Een lied dat steeds weer terugkeert in steeds weer een nieuw jasje. Hoe complexer en gedifferentieerder een samenleving is qua samenstelling, herkomst en voorkeuren, en hoe meer stevige taken zich lokaal ophopen, hoe groter de noodzaak om het niet allemaal alleen uit te zoeken maar samen met anderen.

20

Samen sterk is echt beter dan alleen zwak. Samenwerking kan ook nadelen hebben. Denk aan conflicten over de gemeentegrenzen heen, dreigende afwenteling van verantwoordelijkheden, verlies van flexibiliteit omdat er ineens partners zijn waarmee rekening moet worden gehouden. Wie als gemeentebestuur met andere partijen samenwerkt, moet niet alleen het initiatief tot samenwerking managen, maar ook de groei en de voortgang in productie en samenwerkingsvormen. Een samenwerking moet allereerst tot stand komen. Partners moeten elkaar vinden en als er voldoende onderling vertrouwen is ontstaan, moet er ook een geschikte manier van doen zijn in die samenwerking.

25

Een patroon van afspraken over wat een programma en project is, over werkwijzen, procedures, overleg en afstemming van innovatie. Let daarbij vooral op de rol van en de inzet van de raad of raden. Kom op tijd met informatie en voorstellen en stel de raad in de gelegenheid gericht mee te ontwikkelen en vooral kaders te stellen. Daar is wat ons betreft de motie van SGP, CDA, D66/GroenLinks en PvdA op gericht.

30

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. Ik geef het woord aan de heer Japenga.

35

De heer Japenga: Voorzitter, samenwerking met anderen om er met elkaar beter van te worden, daar staan wij helemaal achter. In onze algemene beschouwingen van 8 november 2007 hebben wij dat ook al uitgesproken. Samenwerkingspartners kunnen prima een aantal zaken samen regelen en hoeven niet allemaal zelf het wiel uit te vinden of de dingen driedubbel te doen.

40

De eigenheid van iedere gemeente vinden we tegelijkertijd zeer waardevol en dat willen we ook graag zo houden.

45

We zien als fractie bijvoorbeeld niets in het samengaan van de drie gemeenten om maar eens de meest verstrekkende optie te benoemen. De schaal, zoals we die nu kennen voor de drie gemeenten is uitstekend om 'dichtbij' te besturen en intergemeentelijk samen te werken.

50

Ridderkerk is een krachtige zelfbewuste gemeente. Die laat zich echt niet de kaas van het brood eten. Wel moeten we weer uit een samenwerkingsverband kunnen stappen. Onze vraag is of dat ook te regelen is en of hierin is voorzien. Niet uit angst of wantrouwen, maar uit een gezonde zakelijke instelling.

Daarnaast willen we stellen dat samenwerking niet beperkt hoeft te blijven tot de BAR-gemeenten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Japenga. Ik geef het woord aan de heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Voorzitter, intergemeentelijke samenwerking juichen wij van harte toe. Daarbij staan natuurlijk de inwoners centraal.

5 Daarbij moeten wij zoeken naar zaken die ons binden. Gezien de ligging van de BAR-gemeenten is samenwerking logisch. Uitgangspunt is dat samenwerking nu ook juist in het voordeel van je eigen gemeente moet werken. Samenwerking in intergemeentelijk BAR-
10 verband is prima, maar intergemeentelijke samenwerking hoeft zich niet alleen te beperken tot BAR-verband. Kijk maar eens naar de milieustraat Noordpolder. Dat is een voorbeeld van prima intergemeentelijke samenwerking. Bij die samenwerking blijft de eigenheid en de eigen
15 autonomie een vanzelfsprekendheid. Samen optrekken verstevigt dat de eigenheid kan blijven bestaan. Dat maakt je als individuele gemeente ook minder kwetsbaar. De twee sporen die gevolgd worden, ondersteunen wij. Strategisch kunnen wij structureel
20 samenwerken maar ook praktische pragmatische samenwerking moeten we niet uitsluiten. In de bijlage, de quickscan van de samenwerkingsmogelijkheden aan de hand van de programmabegroting in 2007 van de BAR-gemeenten, staan zaken die overgenomen zijn uit de programmabegroting van de gemeente Ridderkerk. Met een bepaalde ondeugendheid wil ik opmerken dat daarin gerefereerd wordt aan het inrichten van een ondernemersloket, dat het college destijds heeft afgewezen. Er staat ook in dat sportbeleid wel is opgenomen in de
25 Sportnota maar niet goed overgenomen in de programmabegroting. Wij zouden haast denken dat dit pleit voor een apart programma Sport zoals meerdere malen door de VVD is bepleit. Maar dat terzijde.

25 Dan ligt er een motie voor en de VVD -fractie vindt dat deze motie op onderdelen te eng gesteld is. Naar onze mening voorziet de motie in samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen om dan sterker te staan. Wij zouden dat echter graag breder zien. Onder het punt "stelt vast", het laatste aandachtsstreepje, wordt verder gesteld dat de samenwerkingsstructuur op allerlei gebieden verschillend kan zijn. Wij denken dat die formulering tekort doet aan het feit dat je zowel strategisch als pragmatisch kan
30 samenwerken. Onder het derde aandachtsstreepje staat verder dat het belang van Ridderkerk en haar inwoners deel zal blijven uitmaken van de belangen die de gemeente Ridderkerk heeft af te wegen. Wij vinden dat te zwak gesteld en wij vinden dat die belangen voorop moeten staan.

35 Over de uitleg van het nut en de noodzaak en voordelen van de samenwerking proeven wij twijfel over die samenwerking. Waarom wordt er verder voorgesteld om in maart en oktober verslag te doen aan de raad? Voor de VVD -fractie zou dat heel goed bij de programmamonitor kunnen worden behandeld.

40 Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Spoel. Ik geef het woord aan mevrouw Nooijen.

Mevrouw Nooijen: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt een ambitieus document dat erop gericht is om tot een nog verdere samenwerking te komen met als doel de kwaliteit van
45 besturen te verhogen, effectief werk te maken van regionale vraagstukken, de dienstverlening te verbeteren, kwetsbaarheid te verkleinen en je deskundigheid te vergroten. Nu de overheid steeds meer taken aan de gemeenten toewijst, is uitbreiding van de samenwerking een logisch gevolg. Er vindt al veelvuldig samenwerking plaats op het gebied van de Wmo en de sociale dienstverlening. Deze samenwerking lijkt goed te voldoen. Toch
50 zijn er voor de fractie van Lokaal Sociaal nog enkele onduidelijkheden. Daarom een paar kritische vragen en opmerkingen.

Waarom de haast op dit moment? Mijn fractie voelt een zekere druk op het koersdocument.

We hebben pas kort geleden als raad dit document onder ogen gekregen. Het is ons niet duidelijk wat er te kiezen valt en welke kaders gesteld worden.

Er moet voldoende onderling vertrouwen zijn om tot een goede samenwerking te komen. Albrandswaard is het meest kritisch en bij verdeeldheid blijft de kans op verzet bestaan. Er moet voldoende onderling vertrouwen zijn, anders is het gedoemd te mislukken. Elke gemeente heeft haar eigen belangen. Er valt nog zo veel te onderzoeken en bespreken. Mijn vraag is dan ook of er een externe projectleider komt die het proces gaat begeleiden.

Naar de mening van de fractie van Lokaal Sociaal moet er een duidelijk eindperspectief zijn. Wat wil je bereiken en langs welke weg? Is er al duidelijkheid of de griffie en de milieudienst gaan samenwerken?

Hoe gaat het er in de praktijk uitzien? Worden ambtenaren van verschillende afdelingen bij elkaar gezet om tot een goede samenwerking te komen? Komt er op termijn een gezamenlijke facilitaire dienst? Komt er naar aanleiding van deze samenwerking een ambtelijke reorganisatie?

Worden of zijn er evaluatiemomenten ingebouwd gaandeweg het proces van ontwikkeling en wat zijn de extra kosten?

Hogere kwaliteit is per definitie niet goedkoper. Als allerlaatste vraag, voorzitter, hoe staat de medezeggenschapsraad of de ondernemingsraad hierin?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Nooijen. Mijnheer Los.

De heer Los: Voorzitter, ook wij zien wel de voordelen die kunnen zitten aan samenwerking. Ik zeg kunnen zitten.

In het verleden hebben we een aantal zaken samen gedaan. De heer Van Houcke refereerde er al aan: WVG-vervoer, RIO BAR. Dit heeft allemaal niet zo goed uitgepakt. Schaalvergroting, u weet het, we hebben de gevaren ervan altijd belicht.

We hadden al enige scepsis over dit document. Daar komt nu bovenop dat er een motie wordt ingediend die ook enige ongerustheid uitdrukt.

Daar kwam dan nog bovenop de brief van Albrandswaard, waar men ook enige scepsis heeft. Dit heeft ons samen met de heer Van Houcke doen concluderen dat we dit vanavond beter niet kunnen behandelen. Maar als het erop aankomt dat we zouden moeten instemmen, dan zouden wij daarmee toch enige moeite hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer, mijnheer Los. Mijnheer Onderdelinden.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, ik sprak over een positieve grondhouding en ik heb er bij gezet: "win, win, win." Drie keer dus. De vraag is of er een overlap zou zijn met een bestaande gemeenschappelijke regeling. Verder wordt gesproken over bestaande projectvoorstellen en een strategische stap. In de commissie heb ik daar ook over gesproken. De vraag is – dat geldt ook voor het Communicatieplan – of het Albrandswaardgebeuren ervoor zorgt dat alles nu opschuift. Ik kan me dat wel voorstellen. Het tijdspad waaruit blijkt dat er in september 2008 al veel moet zijn, moeten we denk ik maar voor lief aannemen.

Naar de VVD: als je naar de nuances in de motie kijkt, zou u wellicht kunnen instemmen met de motie, met inachtneming van de gemaakte opmerkingen. Of is dat te voorbarig, mijnheer Van der Spoel?

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik ben over de motie begonnen. Hij is naar onze mening te eng gesteld: wij zien de samenwerking breder. Daar heb ik opmerkingen over gemaakt. U hebt de voor u belangrijke zaken nog eens onderstreept of u hebt selectief gewinkeld in het

document en daar zaken uitgehaald. Wij zien het echter breder. U hebt ons niet overtuigd.

5 **De heer Den Ouden:** Voorzitter, het lijkt bijna niet zo'n gelukkige keuze om nu over verbreding van de samenwerking te spreken. Ik laat me niet leiden door de agenda van Albrandswaard, maar door onze eigen agenda. Onder agendapunt 8 zouden we spreken over het voorstel om de Afstemmingsverordening vast te stellen spreken. Dat hebben we gedaan. Ik citeer een regel: "De implementatie van hoogwaardig handhaven is vertraagd door de samenwerking met Albrandswaard."

10 Waarschijnlijk was toen het stadium van slimme samenwerking nog niet helemaal bereikt.

15 Nu maak ik hier verder geen punt van, maar in combinatie met wat eerder is gezegd, is het een lastige materie om goed samen te werken. Daar hoort afstemming bij. Dat vraagt tijd en inspanning. Bij de afstemming is het doel om iets gemeenschappelijks en efficiency te bereiken. Dat kan de eigenheid wel een beetje aantasten. In onze beleving hebben we daarvan een voorbeeld gezien bij de bijstelling van de Wet werk en bijstand, waar Ridderkerk de zorgplicht van de eenoudergezinnen hoog in het vaandel had staan en Albrandswaard de arbeidsplicht. We weten wat uit de afstemming is gekomen.

20 Anderzijds is het noodzakelijk om de burger zo goed mogelijk te bedienen. Daar is deskundigheid voor nodig. Dat betekent kwaliteit en kwantiteit van het ambtelijk apparaat. Daar zijn we zeker niet blind voor.

25 Je kunt in een situatie komen dat, als de taken goed op orde zijn, er vervolgens nog meer taken van een andere overheidsinstelling bijkomen. Wellicht moet je ervoor waken dat je van een dorp aan de rivier een stad in de regio gaat worden. Vandaar dat onze insteek bij de motie juist is om de raad stap voor stap in de vragen en antwoorden mee te laten gaan. Onze insteek van de motie is om dat te bewerkstelligen en dat veilig te stellen. Wij willen hier zoveel gewicht aan toekennen om daar aparte momenten voor te kiezen en het dus niet bij de programmamonitor te doen. Juist omdat we er nog niet op alle fronten van overtuigd zijn dat nut en noodzaak helder zijn, vinden wij dat we voortdurend meegenomen moeten worden om dat duidelijk te krijgen.

30 Wat we ook niet onbelangrijk vinden, is dat er ook is opgenomen dat iedere keer weer opnieuw de afweging aan de raad wordt voorgelegd of we bepaalde stappen zetten en of we verdergaan.

35 Ik vind wel dat het eerste aandachtbolletje een kleine wijziging kan krijgen. Daar moeten we misschien even voor schorsen. Het gaat erom of we de laatste conclusie, instemming met het koersdocument, nu uitspreken.

40 Dank u wel.

De heer Van Houcke: Voorzitter, het is duidelijk wat ik zojuist heb gezegd. Ik wil in algemene zin een paar opmerkingen maken. Ik wil mijn voorbereiding iets anders inbrengen.

45 Om te beginnen wil ik de motie, waarvan ik mede-indiener geacht word te zijn, niet mee-indienen. Ik zal niet instemmen met de vaststelling van dit document, omdat ik het te voorbarig vind.

Enkele opmerkingen.

50 Ik moet zeggen, los van de brief, was mijn eerste reactie op het document dat het al ver uitgewerkt was. Ik vroeg mij af wat er in de tussentijd was gebeurd. Toen ik het las, kwam ik tot de conclusie dat alleen het informele bijeenzijn van drie raden in de Rhoonse Grienden aan het begin van dit jaar - het was koud - de basis voor de opzet van dit document was. Dat is tempo. Op zich is dat mooi, maar als je niet iedereen meeneemt in zo'n proces, kan dat

tempo wel eens een nadeel vormen.

Ik heb een paar opmerkingen over het stuk zelf.

5 Allereerst, als je ziet hoe ver het al gaat en men er als vanzelfsprekend van uitgaat dat dit een panacee is tegen een hoop problemen, vind ik dit een aanname. Het is niet onderbouwd. Ik veronderstel bij zo'n stuk dat eerst de probleemanalyse wordt uitgewerkt en wordt aangegeven wat we gaan doen.

Ik lees dat niet.

10 Pas op bladzijde 4 komen we de burger tegen. Ik vind de burgers het vertrekpunt en niet de bestuurlijke organisatie. Ik vind dit stuk heel sterk bestuurlijk. Dat vind ik niet juist. Het is een verkeerd vertrekpunt. Dat is een reflex die je vaak aantreft. Als er problemen zijn, probeert men dit vaak bestuurlijk op te schalen door het groter te maken. Ik geloof daar niet in, zeker niet als het niet goed onderbouwd is. In Frankrijk zijn 30.000 gemeenten. Je kunt toch niet zeggen dat dit land niet goed bestuurd wordt, of significant slechter dan Nederland. Het is
15 maar hoe je ertegenaan kijkt en hoe je het wilt aanpakken.

Verder vind ik dat onvoldoende wordt verduidelijkt wat de rol van de raad is. De rol van de raad is precair. De vragen van mevrouw Nooijen zijn duidelijk. Juist het feit dat je drie raden hebt met drie locaties, een eigen cultuur, een eigen ambtelijk apparaat en college. Je zou
20 wel eens onevenredig veel tijd moeten steken in het beheren van deze grote organisatie op drie locaties.

Ik ben geen tegenstander van samenwerking, maar het tempo waarin dit gebeurt, maakt mij meer dan kritisch.

Tot zo ver mijn opmerkingen.

25 Ik heb nog een vraag aan het college. Als één of twee gemeenten akkoord gaan met dit samenwerkingsdocument, wat gaat u dan in de tussentijd doen? Gaat u dan wachten of gaat u toch door? Frustreert u de derde partner daar dan mee? Ik heb eerder zoiets meegemaakt waarbij er op grote schaal iets moest gebeuren, met als resultaat veel ellende en uiteindelijk
30 helemaal niets.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Houcke. Ik begrijp dat er om een schorsing is gevraagd, maar ik wil graag eerst mijn inbreng leveren. Ik wil beginnen met de opmerking van de heer Van Houcke over het tempo.

Mevrouw Nooijen vroeg zich af waarom er zoveel haast bij was.

35 Ik mag u wijzen op het feit dat wij in deze gemeente al sinds 2006 een coalitieakkoord hebben, waarin staat dat de samenwerkingsrelatie met Barendrecht en Albrandswaard nog in 2006 verder uitgebouwd zal worden. De colleges, ons college in ieder geval, hebben dit meteen opgepakt. Dergelijke zinnen staan ook in de collegeakkoorden in de andere gemeenten. Dat betekent dat we aan het werk gaan.

40 Niets meer of minder dan dat.

In het voorjaar hebben de colleges, omdat wij zoveel waarde hechten aan de positie van de drie raden en vinden dat de raden hierin meegenomen moeten worden en kaders moeten
45 kunnen stellen, de bijeenkomst in Rhoon georganiseerd. Ten eerste omdat wij het nuttig en noodzakelijk vonden dat u elkaar zou ontmoeten. We zijn weliswaar burens, maar op bestuurlijk niveau doen we niet zo veel met elkaar. Ik denk dat er goed is gesproken, zij het informeel maar toch richtinggevend. Alle drie de raden waren vertegenwoordigd. Juist op die bijeenkomst hebt u ons informeel maar toch een dwingend advies meegegeven om aan het werk te gaan en u een document aan te reiken waarin de richting staat die we met de
50 samenwerking uit kunnen gaan maar ook een aantal mogelijke quick wins. Dat heeft geleid tot het tweesporenbeleid dat u in het document hebt kunnen vinden.

Het komt dus niet uit onze eigen duim, mijnheer Van Houcke. Wij voeren met overtuiging uit wat we vanuit de raden hebben meegekregen aan het begin van deze periode. Daarnaast

hebt u in het stuk ook op bladzijde 6 kunnen lezen waarom, hoe en wanneer. Het hele stuk is doordrenkt met onderbouwing van nut en noodzaak om juist nu die samenwerking verder vorm te geven. Wij kunnen met elkaar niet ontkennen dat zich in de afgelopen jaren een tendens heeft ontwikkeld van elkaar verkennen en ontdekken. In die zin dat we op een

5 aantal vlakken hebben ontdekt om met elkaar samen te werken om te bouwen aan kwaliteit. Niet uit kostenbesparing, maar vooral op kwaliteit van dienstverlening en beleidsvorming ten dienste van de inwoners van onze drie gemeenten. De inwoners staan centraal. Dat staat ook in het document.

10 Doel is bestuurskracht ontwikkelen ten gunste van onze inwoners op dit deel van het eiland IJsselmonde.

De PvdA zegt terecht dat we in een steeds complexer wordende samenleving leven. Dat leest u ook in het document op bladzijde 4. Daar staat een hele opsomming van wat in de dynamiek van de samenleving op ons toekomt. Ook vanuit andere overheden. Natuurlijk zou

15 het ook spannende momenten kunnen opleveren. Het is ingewikkeld om met elkaar deze gezamenlijke processen te leren managen. Dat doe je op basis van vertrouwen. Je moet het aankunnen. Je moet durven overgeven en loslaten. Het vraagt ook dat je niet alleen maar wilt binnenhalen, maar ook durven geven.

20 Wat dat betreft kom ik bij de ChristenUnie. Het is geen kwestie van vrijblijvendheid. Als je zo'n wilsovereenkomst met elkaar aangaat, betekent dat dat je elkaar niet te pas en te onpas loslaat. Wij zijn niet van plan om het per se in een gemeenschappelijke regeling te moeten gieten, omdat wij geen vaststaand eindperspectief hebben. Dit betekent ook dat je samenwerkingsafspraken niet op die manier formaliseert. Dat zou ook de natuurlijke

25 ontwikkeling die we voorstaan, naar welk eindperspectief dan ook behalve de herindeling, in de weg kunnen staan.

De heer Japenga: Voorzitter, ik heb het woord vrijblijvendheid niet genoemd. Het gaat ons erom dat je op momenten dat het echt nodig is, er ook weer uit kunt. Dat is iets anders dan

30 vrijblijvendheid.

De voorzitter: De raad blijft toch aan het stuur zitten. We hebben dan wel uitgesproken dat we het nuttig en noodzakelijk vinden om met elkaar samen te gaan werken, maar de raad blijft in de gemeente aan zet. Er blijft sprake van drie samenwerkende, autonome,

35 zelfbewuste gemeenten. Dat maakt dat iedere raad in autonomie kan afwegen of voorstellen nog passen of niet. Ik wil u meegeven dat in diverse documenten, door diverse commissies (Bovens, Van Aartsen), is geschreven dat de gemeenten meer mogelijkheden moeten hebben om het verschil te kunnen maken. Ook daarvoor is deze samenwerking wel bedoeld.

40 Als wij niet samenwerken, zijn we ook minder in staat om bestuurlijke kwaliteit te ontwikkelen. Dat is nu eenmaal nodig in deze complexe tijd. De commissie Van Aartsen heeft gezegd dat de gemeentelijke overheid in toenemende mate moet worden gezien als de eerste overheid. Dat betekent dat er steeds meer taken op ons afkomen en dat we ons dus moeten afvragen of wij die taken alleen aankunnen of dat we daarvoor

45 samenwerking partners moeten zoeken. Dat betekent ook dat we niet alleen de samenwerking zoeken en uitbouwen in BAR-verband, maar ook kijken naar andere natuurlijke partners. Dat staat ook in het coalitieakkoord. Het bewijs is daarvoor al geleverd, want op het gebied van onderwijs werken wij al samen met gemeenten die meer zuidelijk georiënteerd zijn, geografisch gezien. Op het gebied van de milieustraat werken we al

50 samen met andere gemeenten. Ik kan u voorspellen dat dat nog meer gaat gebeuren. De opgave van de Zuidvleugel en de Deltapoortontwikkeling zal van ons vragen om daar waar wij zo'n prachtige geografische ligging hebben, tussen de Stadsregio Rotterdam en de Drechtsteden, strategische inzet te leveren.

De VVD spreekt over twee sporen. Dat is een goede zaak. Het college denkt ook dat er op de quick wins veel winst te behalen valt op het zelfvertrouwen. De heer Van Houcke vraagt wat er gebeurt als twee raden wel instemmen met het koersdocument. Wij gaan natuurlijk wel reflecteren op die situatie. Het laatste wat wij willen is een van de partners schofferen, want dat betekent het einde van deze zo mooi groeiende samenwerking. Het betekent echter niet dat wij op onze handen gaan zitten, want op een aantal beleidsvelden zijn we al aan het samenwerken. Ook vanavond was het aan de orde. We werken samen op het gebied van sociale zaken en de Wmo. Ook op het gebied van inkoop doen we dingen samen. Daar waar sprake is van al bestaande samenwerking en vanzelfsprekende kansen zullen we op het vinkentouw blijven zitten. Onlangs is ook besloten wat we samen kunnen doen aan deregulering. Dat blijft niet in de kast liggen totdat Albrandswaard een uitspraak over dit koersdocument heeft gedaan. Niemand zal ons willen tegenhouden van natuurlijke momenten voor samenwerking.

15 **Mevrouw Ripmeester:** Voorzitter, zouden die zaken wel in de kast blijven liggen als we dit koersdocument uitstellen?

20 **De voorzitter:** De zaken waar ik nu over spreek niet, maar wat wij zullen gaan doen nu de brief van Albrandswaard er ligt, is met de drie colleges nadenken over de betekenis hiervan en het betrekken van de Albrandswaardse raad. Ik vertrouw erop dat tussentijdse gesprekken tussen de raad en college van Albrandswaard verdieping opleveren in de wederzijdse overtuiging en een gezamenlijke sessie van de drie raden. Zaken waar we al op samenwerken, draaien we niet terug. De zaken waar we gezamenlijk subsidie voor hebben aangevraagd, zullen we niet terughalen. Dit biedt juist prachtige kansen om kwaliteit voor het beleid te bieden aan de burger.

25 **Mevrouw Ripmeester:** De projecten waarvoor subsidie is aangevraagd, zijn toch afhankelijk van het vaststellen van het koersdocument?

30 **De voorzitter:** Dat is niet zo. Een aantal van u heeft gezegd dat het niet alleen moet gaan over de bestuurlijke of ambtelijke organisatie, maar vooral over de burgers. Daar gaat het natuurlijk ook om. De burger staat centraal. In Ridderkerk, maar ook in de samenwerking. Gemeenten bestaan bij de gratie van het mogen bedienen van de inwoners. Samenwerkende gemeenten bestaan bij de gratie van hun context. Dat maakt dat wij ons bestaansrecht niet halen uit het hebben van een ambtelijke of bestuurlijke organisatie. Dat zou een hele zielige vertoning worden. Natuurlijk zijn wij erop gericht om kwaliteit in de dienstverlening aan de burger te bieden.

40 De opmerking van de heer Van Houcke wat nu het probleem is want er is geen inhoudelijke analyse gemaakt, durf ik te bestrijden. Dat vindt u in het hoofdstuk "Waarom, hoe en wanneer?" en vooral op bladzijde 4, in de opsomming van de maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen. Daar vindt u een belangrijke reden om deze samenwerking op touw te zetten.

45 De VVD heeft iets gezegd over de te enge motie. Ik neem aan dat u eerst met uw collega's in debat gaat, voordat u zich daarover uitspreekt.

50 Mevrouw Nooijen zegt terecht dat we bezig moeten blijven met het verhogen van de kwaliteit en onze bestuurskracht. We hebben daar in de commissie uitgebreid over gesproken. Ik denk dat het waar is. Dit vragen niet alleen de inwoners van ons, maar ook andere overheden. Omdat wij in toenemende mate ook steeds complexere taken krijgen van andere overheden. De burger mag van ons verwachten dat wij daar een adequaat antwoord op hebben.

De raad weet het nog maar kort, zegt u. Dat bestrijd ik. Het proces loopt vanaf het coalitieakkoord en wij hebben vanaf dat moment u daarin een serieuze plek gegeven, die we overigens met volle overtuiging doen. Wij zullen u ook mee blijven nemen in dit proces.

5

Wij zijn niet van plan om hier een externe projectleider op te zetten. We doen het met eigen capaciteit omdat we vinden dat het een proces is dat van binnenuit ontwikkeld moet worden.

Mevrouw Nooijen: Bent u dan niet bang dat u vanwege de verschillende belangen, ook al is er een gemeenschappelijk belang, verzandt in het vergaderen om er met elkaar uit te komen en dat een externe of interne projectleider dit voor zijn rekening kan nemen?

De voorzitter: Ik begrijp wat u bedoelt. Wij zitten niet op de koers om veel te vergaderen. Het is een praktisch vormgegeven samenwerking. Daarom willen we het niet al te veel formaliseren door al een eindperspectief vast te zetten. Als je een externe projectleider aanstelt, loop je maar al te gauw in de valkuil dat het niet meer van jezelf is. Wij vinden dat dit een proces moet zijn dat door onszelf ontwikkeld wordt, in een tempo dat we met elkaar aankunnen. Dat betekent dat we rekening moeten houden met de verschillende snelheden bij de verschillende gemeenten.

15
20

In ons document hebben we aangegeven dat wij geen duidelijk eindperspectief hebben en ook niet willen hebben op dit moment. Dat staat mogelijke ontwikkelingskansen in de weg. Daarmee heb ik ook meteen iets gezegd over uw gedachten of er al sprake is van het samenvoegen van de griffie, de verschillende diensten of de secretarie. Ik zou dat nu ook niet durven zeggen, zittend naast de griffier.

25

De drie ondernemingsraden van de gemeenten zijn zeer betrokken bij dit proces en zij kijken hier op een zeer positieve manier naar.

Ik zou de angsten van Leefbaar Ridderkerk wel willen wegnemen, maar ik heb niet het gevoel dat ik u vanavond ga overtuigen. U bent altijd zo voorzichtig als het gaat om samenwerkingsverbanden. Een van uw collega's heeft gezegd dat we moeten oppassen dat we de autonomie en de eigen identiteit niet gaan verliezen. Ik kan u garanderen dat samenwerking, in kwaliteit en op basis van kwaliteit, een grotere basis is om autonoom te blijven als gemeente dan wanneer we de samenwerking niet zoeken.

30
35

Het plan voor de termijnen, het Communicatieplan: wij willen graag rekening houden met het tempo van alle samenwerkingspartners. Wij zullen als college hier even op reflecteren wat dit voor de snelheid betekent. Dat het een aantal termijnen opschuift, lijkt mij logisch.

Ik denk dat ik op de meeste door de SGP ingebrachte punten al heb gereageerd. Het is wel een heel dramatische voorstelling, mijnheer Den Ouden, als efficiency zou leiden tot identiteitsverlies. Ik heb net gezegd dat, als je vanuit kwaliteit en eigen kracht samenwerkt, je juist meer in staat bent om door de samenwerking de eigen identiteit te bewaren. U hebt in het document gelezen dat we alle drie hechten aan de eigen cultuur en de eigen waarde en identiteit. Het treft dat wij ons met elkaar bevinden op het eiland IJsselmonde. Wij herkennen dus ook veel van elkaar als het de identiteit betreft.

40
45

De heer Den Ouden: Het voorbeeld dat ik noemde, implementatie van hoogwaardig handhaven was vertraagd door de samenwerking, geeft aan dat samenwerking ook complicaties heeft. Behoud van identiteit, daarvan heb ik ook een voorbeeld genoemd, kan ook op de tocht komen te staan. Het is niet zeker dat samenwerking uitsluitend tot verbetering leidt. Er liggen wel degelijk voetangels en klemmen. Daar moeten we op bedacht zijn.

50

De voorzitter: Voetangels en klemmen horen ook bij het bestuurlijke bestaan. Daar zullen we met elkaar beducht op moeten zijn. Wij moeten alles scherp volgen en geen onbezonnen zaken doen. Het college heeft er alle vertrouwen in. Alle drie colleges hebben er vertrouwen in dat wij dit met elkaar aandurven. We gaan niet inleveren op kwaliteit. Natuurlijk niet. Het hele koersdocument is doordrenkt met onze overtuiging dat we door samenwerking in BAR-verband kunnen winnen aan kwaliteit.

Het is zo dat je rekening moet houden met elkaar wat tempo, inzet en bescherming van elkaars identiteit betreft. Het betekent ook dat je moet durven geven en nemen. Samenwerken is niet alleen maar binnenhalen en binnengraaien. Het betekent ook dat je vanuit jouw kwaliteit de ander iets moet gunnen en ook van betekenis moet willen zijn voor je samenwerkingspartners.

De raad wordt meegenomen in het proces. De motie vraagt om te zoeken naar een moment om naar de raad terug te koppelen en verslag te doen van de bevindingen, ervaringen, voornemens en resultaten. De suggestie is gedaan om dat bij de monitor te doen. Dat is ook met u afgesproken. Ik zou dat ook willen ondersteunen. Als er andere momenten nodig zijn om gesprekken over de samenwerking aan te gaan, of mogelijke verdere ontwikkeling van de samenwerking, dan zullen we dat graag doen en dat niet uit de weg gaan.

Ik denk dat ik in grote lijnen op uw inbreng in eerste termijn heb geantwoord. Dan geef ik het debat vrij in tweede termijn. Hebt u behoefte aan een schorsing?

De heer Den Ouden: Graag, voorzitter.

De voorzitter: Dan schors ik de vergadering voor tien minuten.

[schorsing]

Na de schorsing:

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering en neem aan dat alle sprekers in tweede termijn het woord willen voeren. Ik begin bij mevrouw Ripmeester.

Mevrouw Ripmeester: Voorzitter, allereerst wil ik enkele wijzigingen in de motie aangeven. Onder het derde aandachtsstreepje wil ik de woorden "onderdeel zal dienen blijven uitmaken" vervangen door "uitgangspunt moet zijn". Dan wordt de zin als volgt: "naast de wil tot samenwerking, het belang voor Ridderkerk en haar inwoners uitgangspunt moet zijn van de belangen die het gemeentebestuur van Ridderkerk heeft af te wegen." Daarnaast zou ik graag bij de allerlaatste zin van deze motie, de woorden "in te stemmen" willen vervangen door "kennisnemen van het koersdocument BAR-goed".

De heer Van Houcke: Nu in de laatste zin het woord instemmen wordt vervangen door kennisnemen, kan ik de motie mede ondertekenen en ben ik er ook voor.

Mevrouw Ripmeester: Voorzitter, er is veel gezegd en ik begrijp het nut van de samenwerking: samen proberen om overeind te blijven. Ik begrijp echter ook de huivering dat, als je samen optrekt, de langzame loper het tempo bepaalt. Op dit moment bevindt Ridderkerk zich tussen twee partijen. We moeten hier onze eigen afweging maken. Voor de PvdA is van belang dat wij goed op de hoogte blijven van het tempo en van de voortgang. Wij weten dat geven en nemen bij samenwerken hoort. Daarom willen wij dat de raad steeds vroeg in het proces geïnformeerd wordt en niet alleen besluiten voorgelegd krijgt. In het document staat dat het college de raad serieus heeft meegenomen. Wij willen dat met deze motie ook vastleggen. Wij willen voorkomen dat we op basis van vertrouwen of

5 overgave in een situatie terechtkomen waarbij het college voor de troepen uitloopt en de raad in een ad-hoc tempo en in de hink-stap-sprong moet mee-ontwikkelen. De ChristenUnie zegt dat je eruit moet kunnen stappen. Dat onderschrijven wij zondermeer. We hebben met Drechtwerk gezien hoe fijn het is om ergens in te stappen en we hebben ook ontdekt hoe het is als je niet direct weet hoe je eruit kunt.

10 De VVD ziet de samenwerking op onderdelen als te eng geformuleerd. Ik hoop dat het met deze wijziging duidelijker is geworden. We hebben ook gezien dat de samenwerking op onderdelen verschillend kan zijn en dat er gedacht wordt aan de woorden strategisch en pragmatisch. Wij vinden dat twee verschillende woorden, waarmee geen afbreuk aan de motie wordt gedaan.

15 De VVD vraagt ook of het mogelijk is over dit onderwerp via de programmamonitor te informeren. Wij sluiten ons aan bij de opmerking van de SGP die zegt dat dit onderwerp voldoende zwaarte heeft om het als apart punt te behandelen. Wij willen het liever ook niet in de brij van de programmamonitor behandelen, zeker niet aan het begin van dit proces.

Volgens mij heb ik iedereen gehad. Dank u wel, voorzitter.

20 **De heer Japenga:** Voorzitter, u sprak uit dat het om geven en nemen gaat. Dat zijn waardevolle uitspraken die wij graag steunen. De motie zoals die nu is aangepast: met de eerste verandering kunnen we goed leven. We kunnen ook meegaan met de identiteit en autonomie die genoemd wordt. Ook met doorgaan of stoppen. Wij kunnen niet met de wijziging leven: kennisnemen hebben we al gedaan. Wij willen graag instemmen met het voorstel van het college. Dan zal er toch iets anders moeten gebeuren.

25 **De heer Los bij interruptie:** Mijnheer Japenga, u kunt de motie toch gewoon steunen en dan neemt u er toch kennis van? Ik vraag me af wat het verschil is.

30 **De heer Japenga:** Als de motie leidt tot alleen kennisnemen van in plaats van instemmen, dan kunnen wij hem niet steunen. Wij zien daarin een duidelijk verschil.

35 **Mevrouw Ripmeester:** Voorzitter, zou de ChristenUnie ermee in kunnen stemmen als we toevoegen: "verzoekt deze motie ter kennisneming aan de raden van Barendrecht en Albrandswaard toe te sturen"?

40 **De heer Japenga:** Dat is een goede toevoeging, maar dat neemt nog steeds niet weg dat er iets fundamenteels wordt gewijzigd.

40 Wij zien de samenwerking binnen de drie treden van pagina 8. Wij vinden dat de eerste drie treden de omvang van de samenwerking moeten bepalen. De vierde trede achten wij een stap te ver.

45 Er is gesproken over uitstellen en een signaal afgeven naar Albrandswaard maar Barendrecht heeft het document vastgesteld. Welk signaal geven wij dan naar Barendrecht af? Het is natuurlijk waar wat de heer Den Ouden aangeeft, dat door samenwerking ook wel vertraging op kan treden. Dat is in een samenwerking soms het geval. Als de meerwaarde maar voldoende vast komt te staan. Er zullen best wel eens momenten als dit in zitten, dat het soms sneller en soms langzamer gaat.

50 **De heer Den Ouden:** Voorzitter, mag ik nog een poging doen om de heer Japenga van een aantal aanvullende gedachten te voorzien als het gaat om de woorden kennisnemen van? Volgens mij doen wij straks een uitspraak over het koersdocument. Het staat de heer Japenga vrij om daar ja of nee tegen te zeggen. Om het te formuleren zoals nu, is er ruimte gecreëerd om naar mijn idee fracties die wellicht niet instemmen met het koersdocument, toch mee te krijgen met de dingen die wij vragen, met name de rapportage en overwegingen.

Dat laat onverlet dat iedereen er kennis van neemt. U kunt wel instemmen met het koersdocument en toch de motie steunen. Het komt niet in de plaats van, maar is aanvullend.

5 **De voorzitter:** Nu spring ik er even in. Volgens mij komt hij hiervoor wel in de plaats en is dit niet aanvullend. Instemmen is iets anders dan kennismaken van. Instemmen gaat verder.

De heer Den Ouden: Voorzitter, het is een motie, geen amendement. Volgens mij brengt u het agendapunt straks in stemming en aansluitend is er een motie.

10 **De voorzitter:** Ik denk dat ik eerst de motie in stemming breng.

De heer Den Ouden: Dan brengt u ons op een vreemd spoor. Eerder deze week hebben wij eerst over de amendementen gestemd en daarna over het voorstel. Vanavond gaan we het eerst over moties hebben, over welk agendapunt was dat ook alweer?
15 [hilariteit]

De voorzitter: U hebt gelijk. Het is al wat laat vanavond. Dit is een motie.

20 **De heer Japenga:** Dan is het prima. Het is geregeld.

De voorzitter: Daarmee sluit ik dit debat dan af, kijkend naar de klok, want de tijd tikt door. Mijnheer Japenga, was uw betoog afgerond?

25 **De heer Japenga:** knikt instemmend.

De voorzitter: Mijnheer Van der Spoel?

30 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter, u bent niet ingegaan op de ondeugende opmerking in eerste termijn over het ondernemersloket en het aparte programma voor sport. Ik had er al niet op gerekend, maar u zult begrijpen dat wij die onderwerpen binnenkort weer naar voren zullen brengen.

De voorzitter: Volgens mij was dat gericht aan uw collegae.

35 **De heer Van der Spoel:** Wij zijn blij dat men ingezien heeft dat het belang van de inwoners vooropstaat. Ik ben blij dat mijn inbreng in eerste termijn tot een wijziging van de motie heeft geleid. De inbreng van de SGP in eerste termijn waarin twijfel wordt geuit en over een verenging van de samenwerking wordt gesproken, doet ons sterken in onze mening om niet in te stemmen met de motie. Wat ons betreft zou bij de programmamonitor verslag worden
40 kunnen gedaan. Mocht men daar eerder informatie over willen hebben, dan kan men dit altijd via het burgerinitiatief eerder op de agenda plaatsen. Dank u wel, voorzitter.

45 **Mevrouw Nooijen:** Voorzitter, u gaf aan dat er nog geen projectleider was gezocht om dit proces te begeleiden. Wanneer komt er voor u een moment waarop u vindt dat er externe hulp gezocht moet worden? Loopt u niet het risico dat, als er onduidelijkheid of een meningsverschil tussen de drie gemeenten bestaat, onderdelen van de samenwerking verloren zullen gaan?

50 **De voorzitter:** Als we er in onderling overleg niet uitkomen, is de samenwerking gestoeld op gebrek aan vertrouwen en gebrek aan bereidheid om er met elkaar uit te komen. We gaan niet over tot het aanstellen van een externe adviseur. De samenwerking biedt juist kansen om daar waar u terecht altijd de vinger legt bij het aantal externe adviseurs in huis, te verminderen. Wij kunnen zelf meer kwaliteit inbrengen.

Mevrouw Nooijen: Maar buiten kansen zijn er ook valkuilen.

Mijn tweede vraag betreft de ondernemingsraden. Zij zijn gunstig gestemd over het voorstel. Ziet u onder het personeel verschuivingen?

5 Ik wil mevrouw Ripmeester graag bedanken voor haar stuk "Samen sterk is beter dan zwak en alleen". Ik heb dit met belangstelling gelezen. Daardoor heb ik meer inzicht gekregen in dergelijke samenwerkingsverbanden. Mijn voorstel aan de griffies van de drie gemeenten is om bij het symposium prof.dr. Arnoud Korsten en misschien de heer Van der Laar uit te nodigen.

10 Als laatste opmerking deel ik u mee dat mijn fractie zal instemmen met de motie. Dank u wel.

De heer Los: Voorzitter, u had gelijk toen u aangaf dat u mij niet kon overtuigen.

Zeker door de rimpelingen die vanuit Albrandswaard onze kant uit zijn gekomen.

15 Instemmen met het voorstel zullen wij niet. Wij zullen wel kennisnemen van het document. Wij zullen ook instemmen met de gewijzigde motie.

De voorzitter: Dank u wel. Het is wel jammer dat de raad van Ridderkerk zich toch zo onder invloed stelt van de rimpeling vanuit Albrandswaard. Ik hoop nu juist dat de raad van Ridderkerk ook in autonomie zijn eigen afweging maakt en in autonomie een mening vormt over
20 samenwerking.

De heer Los: Dat is exact wat ik bedoel, voorzitter. Het is de eendracht die macht maakt. Als daar scheurtjes in komen, moet je je afvragen of dat de goede weg is.

25 **De heer Onderdelinden:** Voorzitter, de avond kan prachtig samengevat worden met de woorden: stelt vast en is van mening dat. Als je dat nog een keer leest, is dat toch de mening van de meerderheid van de raad. Waarvan akte en positief.

30 Het is jammer dat op bladzijde 7 die vervelende foto weer is opgenomen, van het oude burgerjaarverslag. Daar zien we op de foto de mannelijke agent die staat te grijnzen bij het uitschrijven van een bekeuring. Maar dat had u al begrepen.

De voorzitter: Het zijn uw eigen toezichthouders, die erg trots zijn op hun werk.

35 **De heer Onderdelinden:** U moet wel goed luisteren naar wat ik zei, want dat vinden we toch wel wat belangrijker.

De voorzitter: Dat was het, mijnheer Onderdelinden? Mijnheer Den Ouden.

40 **De heer Den Ouden:** Nog even kort, voorzitter. U refereert aan het collegeakkoord. U moet het niet helemaal verkeerd uitleggen wat ik zeg, maar formeel gezien hebben wij daar geen boodschap aan.

45 **De voorzitter:** Maar het college wel. Er is een collegeakkoord gesloten dat stoelt op de meerderheid van de raad, mijnheer Den Ouden.

50 **De heer Den Ouden:** Ja, ja, hier stop ik niet mee. Ik heb nu juist de gelegenheid om richting de VVD aan te geven dat, omdat ik daar geen invloed op had, maar wel op de tekst van deze motie waarbij ik sterk hecht aan de drie punten waar u niet mee akkoord kon gaan, we de processen goed in de gaten houden. Wij kunnen daar zelfs aan verbinden dat we doorgaan of stoppen en dat voortdurend vanuit het college aan de raad nut en noodzaak getoond moeten worden en dat de raad voortdurend op de hoogte moet blijven van de ontwikkelingen. Dat vind ik de meerwaarde van de motie. Er wordt ook gerapporteerd. We moeten daar afzonderlijke

aandacht aan besteden. Ik maak net een iets andere afweging dan de heer Los.

5 **De heer Van der Spoel bij interruptie:** Voorzitter, dat is nu juist het punt. De heer Den Ouden zoomt in op een paar punten, maar er staat nog veel meer in het document. Dat doet ons beslissen om tegen dit voorstel te stemmen. U kunt op bepaalde punten wel iets eisen, maar niet de motie als geheel. Om die reden kunnen wij er niet mee instemmen.

10 **De heer Den Ouden:** Wij maken een andere afweging dan de heer Los. Hij stemt in met de motie. Dat doen wij uiteraard ook. Maar wij willen het koersdocument, met alle gemaakte kanttekeningen, vaststellen.

De voorzitter: Dus u gaat verder dan kennisnemen?

15 **De heer Den Ouden:** Omdat de motie daar onlosmakelijk aan verbonden is.

De voorzitter: Daarmee nuanceert u dan uw eigen besluit. Ik geef het woord aan de heer Van Houcke.

20 **De heer van Houcke:** Voorzitter, er is al veel gezegd vanavond. Ik wil toch nog een opmerking maken over de reden van mijn zorg. Het tempo waarin je niet iedereen in het proces meeneemt. Ik zou er bij het college op willen aandringen om dat heel goed in de gaten te houden.

25 Als je onderweg niet alle mensen meeneemt, niet alle organisatieonderdelen meeneemt, dan krijg je brokken. Daar ben ik heilig van overtuigd. Ik wil dat nadrukkelijk onder uw aandacht brengen.

De voorzitter bij interruptie: Die toezegging hebt u bij dezen.

30 **De heer Van Houcke:** Dank u wel. Ik wil een stemverklaring afleggen. De wijziging op de tekst van de motie heeft mij toch weer overgehaald om als mede-indiener en voorstemmer te fungeren. Dat is duidelijk. Dan zal straks eerst het voorstel in stemming worden gebracht. Daar zal ik tegenstemmen. Dat betekent niet dat ik ergens een uitspraak doe dat ik tegen samenwerking zou zijn. Dank u wel.

35 **De voorzitter:** Dank u zeer. Dames en heren, ik heb in uw tweede termijn hier en daar al gereageerd en ik denk dat dit voldoende is. Ik wil graag met u naar de afronding van dit debat. Ik stel het document aan de orde. Wenst u hoofdelijke stemming over dit punt? Dat is niet het geval. Kunt u bij handopsteking aangeven of u kunt meegaan met het voorstel van het college om in te stemmen met het koersdocument?

[handopsteking]

45 Ik zie PvdA, ChristenUnie, VVD, CDA en SGP en de hele fractie van Lokaal Sociaal.

Dat betekent da de fractie van Leefbaar Ridderkerk en de fractie van D66/GL niet instemmen met het koersdocument. U krijgt die aantekening.

50 Dan is aan de orde de motie. De motie wordt voldoende ondersteund. Mag ik bij handopsteking zien wie voor de motie is?

[handopsteking]

Lokaal Sociaal, de ChristenUnie, PvdA, Leefbaar Ridderkerk, SGP en D66/GL.

De VVD is tegen deze motie.

5 **Mevrouw Ripmeester:** Ook al staat het niet in de motie, wilt u hem dan wel toesturen aan Albrandswaard en Barendrecht?

De voorzitter: Ter informatie. Waar we samen optrekken, sturen wij natuurlijk deze motie toe.

10 Dank u wel, dames en heren. Wij zijn aan het einde van dit agendapunt.

14. Voorstel om de startnotitie Ont-regelen Welstandsnota vast te stellen (raadsvoorstel nummer 123)

15 **De voorzitter:** Is er behoefte aan debat over dit onderwerp?

De heer Roodenburg: Ik wil nog graag een opmerking maken, niet over het instemmen met het voorstel maar over de wijze van omgaan met de Welstandsnota die in 2004 is vastgesteld.

20 Het college heeft de plicht gekregen om jaarlijks verslag te doen van het welstandsbeleid: een jaarverslag van de Welstandscommissie en een jaarverslag van het college. Onder het kopje "aanleiding" in dit voorstel onderstreept het college twee belangrijke redenen waarom er een verplichting bestaat om jaarverslagen aan de raad voor te leggen. De eerste is om de politieke verantwoordelijkheid te verstevigen en de betrokkenheid van de raad bij welstand te vergroten. Dat klinkt ons goed in de oren. Wij stellen het zeer op prijs dat wij om deze twee redenen op de hoogte gehouden worden van de uitvoering van afgesproken beleid. Het is daarom wel extra teleurstellend dat we de jaarverslagen 2005/2006 pas konden inzien op het moment dat dit voorstel verscheen. Wij begrijpen niet waarom deze verslagen nu pas opduiken. Het verslag van 2005 was in mei 2006 al in huis. 25 Het verslag van 2006 was in juni 2007 klaar. Het collegeverslag ontbreekt. Omdat wij onze politieke verantwoordelijkheid graag willen verstevigen en betrokken willen blijven bij het welstandsbeleid hebben we meerdere keren om jaarverslagen gevraagd, zonder resultaat. Wij waren daarom verbaasd toen bleek dat deze twee jaarverslagen gewoon bestonden. De verslagen van de Welstandscommissie bevatten opmerkingen en 30 aanbevelingen en het is ook goed om de Welstandsnota te evalueren. In het kader van deregulering is dat ook een logische stap. We moeten mogelijkheden benutten om tot een voor iedereen beter werkbare situatie te komen. De manier waarop de startnotitie vorm heeft gekregen, vinden wij helder. Zo ook de planning. We kunnen daaruit lezen wanneer we over deze evaluatie van gedachten kunnen wisselen. Dat waarderen wij.

40 Voorzitter, politieke verantwoordelijkheid verstevigen en betrokkenheid van de raad vergroten, klinkt goed. We willen u daarom heel vriendelijk vragen of u ons daarbij wil helpen. Wij hopen en vertrouwen op een heldere communicatie over het traject van deregulering.

45 **De heer Boertje:** Voorzitter, ik zal het kort houden.

De fractie van de VVD is, zoals het goed liberalen betaamt, groot voorstander van deregulering. Daaraan zal de startnotitie over participatie een positieve bijdrage leveren. Daarom zijn wij niet ontevreden over het stuk Ont-regelen Welstandsnota.

50 Maar zoals in de stukken is gesteld, is de capaciteit een kritische factor. Ik begrijp dat het lastig is om mensen vrij te maken, maar als we adequaat willen Ont-regelen, zullen we er

ook voor moeten zorgen ons niet van de capaciteit te Ont-doen.
Ik ben geïnspireerd door het Wolkeriaanse dictee van gisteren.

Dat was het voorzitter. Dank u.

5

De voorzitter: Dat dictee was van een andere strekking.
Mijnheer Van Houcke.

De heer Van Houcke: Voorzitter, twee opmerkingen. De eerste is al door de heer
10 Roodenburg gemaakt. Die herhaal ik niet. De tweede opmerking betreft ons enthousiasme
over uw dereguleringsbesluit. Dat is in mijn ogen straks een aanwijzing van enkele gebieden
waar het welstandsvrij is. Ik kan haast niet wachten.

Een andere opmerking is dat wij moeten instemmen met een directieprogramma. Ik heb daar
15 al eerder bezwaar tegen gemaakt. Ik vind dat de raad stukken moet krijgen die voor de raad
zijn en dat er geen ambtelijke, interne stukken aan ons ter vaststelling moeten worden
aangeboden. Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Nog anderen in eerste termijn? Dat is niet het geval. Ik geef het woord aan de
wethouder.

20

Wethouder Den Boef: Voorzitter, dank u wel.

Ook het college vindt het niet gelukkig dat dit allemaal zo lang geduurd heeft. Ik denk echter
dat we het op deze manier in een keer goed kunnen maken. Wij zien uit naar het proces dat
in gang gebracht is. Ik denk dat we komend jaar kunnen benutten om op een goede manier
25 te evalueren. Het is spannend. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval.
Dan neem ik aan dat u kunt instemmen met dit voorstel. Dat is het geval. Waarvan akte.
Dank u zeer.

30

15. Voorstel om de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam- Rijnmond (VRR) te wijzigen (raadsvoorstel nummer 128)

De voorzitter: Kunt u met dit voorstel instemmen? Dank u wel.

Behandeling van de moties over de Tramplus (vervolg van de raadsvergadering van 18 november 2008)

5 **De voorzitter:** Eergisteravond hebben we afgesproken dat we de moties kort zouden behandelen. Ik bedoel een korte toelichting op de inhoud van de moties, die iedereen heeft kunnen lezen.

10 **De heer Den Ouden:** Voorzitter, heel praktisch een klein punt van orde. Kunnen we de moties nummeren, omdat we ze anders helemaal moeten omschrijven?

15 **Mevrouw Ripmeester:** Voordat we de moties gaan nummeren, wil ik onze motie over gratis openbaar vervoer intrekken. Dit is een tweede motie op dit gebied. We nemen in het overleg iets meer tijd en komen samen met Leefbaar Ridderkerk hierop terug in een andere vergadering.

De voorzitter: Dat helpt. Dank u wel. Ik begin met de moties van de VVD.

- 20
1. De keerdriehoek
  2. Motie over onderliggende busverbindingen

De moties van de PvdA:

- 25
3. Beheerswerkgroep
  4. Behoud en uitbreiding busnet

Mijnheer Van der Spoel, ik nodig u uit voor een korte toelichting van motie 1. Daarna gaan we meteen over tot stemming.

30 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter, de technische uitleg is al via de griffie aan de raadsleden toegestuurd. De motie zet in op zo min mogelijk ingrepen in de openbare ruimte, door het aanbrengen van een keerdriehoek of trams met een dubbele cabinebesturing. Dat laatste functioneert in Utrecht op het Moreelsepark. Daarbij valt het onderste deel van de T weg. Ik wil u nadrukkelijk vragen daar nog eens naar te kijken. Dat betekent nog minder ingrepen in de openbare ruimte.

35 **De voorzitter:** Ik geef het woord aan de wethouder.

40 **Wethouder De Koning:** Voorzitter, dit hele verhaal heeft moeilijke technische aspecten. De vraag is of dit een betere oplossing is of niet. Ik denk dat het goed is om bij de uitwerking van het begrip keerlus of keerdriehoek, beide dingen naast elkaar te zetten en dan te kijken welke oplossing op die plek de beste is.

45 **De heer Japenga:** Zit dit onderzoek er al in, of is daar een motie voor nodig?

Wethouder De Koning: Dat is eigenlijk een vraag voor uw raad. Als de motie niet zou worden aangenomen, dan zou dat kunnen betekenen dat de keerdriehoek niet door de raad als gewenst zou kunnen worden beschouwd.

50 **De voorzitter:** De vraag is denk ik of u sowieso in uw onderzoek rekening houdt met deze technische mogelijkheden.

Wethouder De Koning: We willen met elke technische goed werkende mogelijkheid rekening houden, want we willen de beste technische mogelijkheid kiezen.

5 **De voorzitter:** Goed zo. Mijnheer Van der Spoel, de motie gaat in stemming.

De heer Den Ouden: Voorzitter, is er ruimte om verhelderingsvragen te stellen?

10 **De voorzitter:** Dat kan, maar ik wil voorkomen dat we nog lang gaan debatteren. Een korte vraag mag.

De heer Den Ouden: Ik vind dat u een beetje ver gaat door, zonder dat ik iets gezegd hebt, aan te geven dat dit niet noodzakelijk zou zijn.

15 **De voorzitter:** Gaat uw gang, mijnheer Den Ouden.

20 **De heer Den Ouden:** Omdat de heer Van der Spoel aangeeft: gelet op het feit dat de Ridderkerklijn aangelegd wordt tot aan het centrum van Ridderkerk en niet verder, heeft hij een heldere stellingname. Eerder in deze vergadering, anderhalve dag geleden, heeft de VVD een amendement ingediend. Daar zou eerst een stedenbouwkundige visie ontwikkeld worden ...

25 **De voorzitter bij interruptie:** Mijnheer Den Ouden, ik wil voorkomen dat we het debat van eergisteravond overdoen. Het gaat nu over deze motie die voorziet op een technische mogelijkheid in plaats van op een politieke discussie over een hele of halve lijn. Ik heb het gevoel dat u deze discussie wilt overdoen.

De heer Den Ouden: De stellingname is een lijn tot het centrum en vervolgens wordt er gestudeerd. Mijn vraag aan de heer Van der Spoel is hoe dit zich met elkaar verhoudt.

30 **Mevrouw Ripmeester:** Voorzitter, mag ik een oplossing vragen? Is het ook mogelijk om de zin "gelet op het feit dat" weg te halen en ook het laatste stukje "verzoekt nabij het centrum van Ridderkerk" weg te halen? Dan is dit weer in lijn met het amendement.

35 **De heer Van der Spoel:** Voorzitter, eergisteravond heeft de raad besloten tot aanleg van de lijn tot aan het centrum. Vervolgens worden er onderzoeken gedaan naar doortrekking. U loopt vooruit op de onderzoeken waarvan de uitslag op 1 juli 2009 naar de raad komt. U gaat er dus al van uit dat de lijn wordt doorgetrokken. Dat is een verkeerde conclusie uwerzijds.

40 **De heer Japenga:** Voorzitter, volgens mij hebben wij iets anders besloten, namelijk dat daarin nog een aantal andere aspecten worden meegenomen en dat vooralsnog tot aan het centrum wordt aangelegd. De stelligheid zoals in deze motie staat, willen wij niet voor onze rekening nemen. Wij zijn het met één zin eens: dat slopen zo veel mogelijk wordt voorkomen. Je zou deze motie zoveel moeten amenderen, dat het onbegonnen werk is.

45 **De voorzitter:** Waarvan akte. Mijnheer Koppes?

50 **De heer Koppes:** Voorzitter, wij begrijpen de keerlus niet zo. Wij gaan met geen enkele motie akkoord. Ik kan niet nalaten te vermelden dat de VVD gewend is aan een draai van 180 graden in deze kwestie.

De voorzitter: Mijnheer Van der Spoel, hebt u behoefte om te reageren?

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik heb behoefte aan een stemverklaring. Dat klinkt misschien wat cryptisch.

Aangezien de raad dinsdagavond een besluit heeft genomen, dat was een besluit van de hele raad, zal de hele VVD-fractie deze motie steunen.

5

De voorzitter: Dank u zeer. Wij brengen de motie in stemming.

[Handopsteking]

10 Ik zie Lokaal Sociaal, VVD, CDA en D66/GL.

De heer Japenga: Voorzitter, het is niet duidelijk welke hand we opsteken.

15 **De voorzitter:** Dat mag u zelf kiezen. Het gaat om de voorstemmers. Had u uw hand willen opsteken. Nee?

Mevrouw Ripmeester: Wij zijn tegen, maar met een stemverklaring. Wij zijn absoluut voor het onderzoeken van de zogenaamde keerdriehoek, keerlus of wat dan ook en om sloop te voorkomen. Wij zijn alleen pertinent tegen de wijze waarop dit in deze motie is gesteld.

20

De voorzitter: De inventarisatie van de voorstanders geeft aan dat de motie is verworpen met 7 tegen 20 stemmen.

25

De heer Den Ouden: Hoeveel VVD-stemmen zijn daar dan bij gerekend?

De voorzitter: Correctie: 6 tegen 20 stemmen.

30

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik begrijp er nu niets meer van. Mevrouw Van Vliet heeft de raadzaal juist even verlaten.

De voorzitter: Ze is niet in deze ruimte aanwezig, dus ze kan ook niet meestemmen.

Motie nummer 2.

35 Onderliggende busverbindingen. Mijnheer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Voorzitter, ik denk dat een toelichting niet noodzakelijk is. Hij sluit naadloos aan bij motie 4.

40 **Mevrouw Ripmeester:** U kunt de moties nu in elkaar schuiven. Het verschil zit hem in een streepje. Dat is onder verzoek, het tweede aandachtsstreepje: "er bij de vervoers- en stadsregio op aan te dringen dat er voor milieu- en geluidsvriendelijke bussen wordt gekozen". Als we dit toevoegen onder "verzoekt" van motie 4, dan zijn ze bijna identiek.

45 **De voorzitter:** Kan de VVD daarmee instemmen?

Dat is het geval.

Dan is hierbij motie 4 geamendeerd met de toevoeging van de ene zin uit motie 2.

We leggen motie 2 terzijde.

50 Ik ga voor het gemak naar motie 4. Moet hier nog iets over gezegd worden?

Mevrouw Ripmeester: Bij het bestuderen van het tramdossier hebben we ook gezien wat voor de bussen plaatsvindt. Wij willen niet alleen dat er straks bij de realisatie van de tramlijn een

goed onderliggend busnet is, maar we willen dat dat er nu al komt. Wij willen dat nu gekeken wordt naar mogelijkheden tot verbetering en uitbreiding van het openbaar vervoer. Daar is deze motie voor bedoeld.

5 **De voorzitter:** Ik breng de motie in stemming bij handopsteking.

Lokaal Sociaal, VVD, ChristenUnie, PvdA, CDA en D66/GL.
De motie is aangenomen.

10 Dan motie 3. De beheerswerkgroep voor de veiligheid van de Ridderkerklijn.

15 **Mevrouw Ripmeester:** Het lijkt mij onnodig te zeggen dat de mogelijke komst van de Ridderkerklijn veel onrustgevoelens of onveiligheidsgevoelens heeft opgeworpen. Wij willen eigenlijk dat de inwoners in een vroeg stadium betrokken worden bij de veiligheid rondom deze lijn. Wat ons betreft wordt de werkgroep zo spoedig mogelijk ingesteld, ruim voordat er sprake is van een rijdende tram. Wij willen dit na twee jaar evalueren.

De voorzitter: Dank u zeer. Zijn er vragen?

20 **Mevrouw Nooijen:** Voorzitter, mijn fractie zou hierin mee kunnen gaan als er een kleine tekstwijziging kan worden aangebracht. Ik vind een evaluatie na twee jaar te lang. Dat mag van mij jaarlijks. De laatste zin over nut en noodzaak van de groep, daarover zou ik niet willen discussiëren. Dat staat als een paal boven water. Veiligheid blijft zich ontwikkelen.

25 **Mevrouw Ripmeester:** Ik kan leven met beide. Jaarlijkse evaluatie is voor mij prima.

De heer Onderdelinden: Voorzitter, ik kijk u even aan. In feite is wat hier voorgesteld wordt, onnodig. De huidige werkgroep Veiligheid lijkt mij voldoende om dit aspect aan te pakken.

30 **De voorzitter:** We hebben een stuurgroep Veiligheid. Dat zegt u terecht. In principe zouden we die stuurgroep kunnen vragen hier nadrukkelijk naar te kijken.

Mevrouw Ripmeester: Hoeveel inwoners zitten daarin?

35 **De voorzitter:** Er zit een aantal vertegenwoordigers van u in en de districtschef van politie, uw burgemeester, een aantal ambtenaren.

40 **Mevrouw Nooijen:** Voorzitter, ik vind juist de kracht van deze motie dat inwoners hierbij betrokken worden. Dat is goed voor het maatschappelijk draagvlak.

45 **Wethouder De Koning:** In elk wijkoverleg wordt over veiligheid gesproken. Inwoners zijn dus direct betrokken bij de aanleg van de tram, omdat die door wijken heengaat. Als de wijkoverleggen er zelf al niet om gaan vragen, dan zijn wij al te laat om ze erover te gaan informeren. Dat zal de status ervan zijn.

50 **Mevrouw Ripmeester:** Het wijkoverleg gaat over één wijk. Wij willen een groep die zich bezighoudt met de tramlijn, waarbij wijken met elkaar verbonden worden. Vertegenwoordigers uit de wijken moeten met het gemeentebestuur bekijken hoe de sociale veiligheid en objectieve veiligheid rondom de lijn worden ervaren.

Wethouder De Koning: Ik denk dat het best handig is om het initiatief juist bij de wijkoverleggen te laten liggen, omdat daar de betrokken inwoners zijn die volledig op de hoogte zijn van de veiligheid. Of één wijkoverleg dat nu doet of dat ze dit samen doen als de tram er

komt, zien we dan wel. Geef het wijkoverleg, de inwoners hiervoor het initiatief. Ga dit niet voor hen regelen: het gebeurt al.

Mevrouw Ripmeester: Daarom zou ik ze daartoe willen uitnodigen. Daarvoor is deze motie.

5

Wethouder De Koning: Dan nodigt u ze tot iets uit wat ze al doen.

De heer Japenga: Voorzitter, het onderwerp veiligheid in relatie tot de tram is van groot gewicht. We moeten dat vooraf goed regelen. Het is dinsdag meerdere keren genoemd. Zorg dat iedereen erbij betrokken wordt. Laat het niet over aan de wijkoverleggen. Betrek ze erbij en laat het een zelfstandige club worden. Wij steunen deze motie.

10

De heer Den Ouden: Wij ondersteunen de opmerking van de heer Japenga dat het belangrijk is. Het was ook een opdracht om dit in de planstudie mee te nemen. Daarom moest ook geconcludeerd worden dat die in hoge mate onvolledig was. Nu we toch weer over de tram discussiëren zou ik dat zeker willen toevoegen.

15

Mevrouw Ripmeester: Begrijp ik hieruit dat u de motie ondersteunt?

De heer Den Ouden: Nee.

20

[hilariteit]

De voorzitter: Dames en heren, we gaan naar de motie. Zojuist is aangegeven dat u een jaarlijkse evaluatie wilt in plaats van om de twee jaar. Wordt dit ondersteund door de indiener? Dat is het geval.

25

Mevrouw Nooijen heeft ook een opmerking gemaakt over de laatste zin. Ondersteunt u dit ook? Dat is het geval.

30

Dan brengen wij de motie zo in stemming.

[handopsteking]

Lokaal Sociaal, ChristenUnie, PvdA en D66/GL.

35

De motie is aangenomen met 14 tegen 13 stemmen.

Dames en heren, dat waren de moties.

40

Mevrouw Nooijen komt met een toegevoegd agendapunt. Ik hoop dat we dat snel kunnen doen, want het is nu 22.50 uur.

Mevrouw Nooijen: Dank u wel, voorzitter. De fractie Lokaal Sociaal wil heel graag en hopelijk nu voor de laatste keer een duidelijke uitspraak van wethouder Van den Berg hebben over de zorgplicht in het kader van de Wmo. Uit zeer betrouwbare bron heeft mijn fractie vernomen dat als cliënten met een HH1-indicatie geen alfahulpcontract tekenen, de gemeente stopt met het bieden van zorg.

45

Dit is zoals u weet in strijd met het compensatieprincipe. Bij het ingaan van de Wmo ligt die zorg bij de gemeente. Wil de wethouder nog eens expliciet uitleggen hoe dit zit, zodat er geen ruimte bestaat tussen wat wettelijk verplicht is en wat het college voornemens is uit te voeren, zodat ook de laatste cliënten het contract met de zorginstelling kunnen tekenen en zij verzekerd zijn van zorg, nu en in de toekomst, zodat wij dit dossier kunnen afsluiten, voordat het een blok aan ons been wordt. Dank u wel.

50

Wethouder van den Berg: Dank u wel. Dit punt is eerder aan de orde geweest. Zoals ik eerder heb gezegd, zijn de contracten waarover wij hier spreken contracten tussen de zorginstellingen en de cliënt. U vraagt of het juist is dat de gemeente stopt met het verlenen van zorg. Dat doen wij niet. Wij hebben via een aanbesteding een aantal contractanten gecontracteerd. Er waren vragen over de inhoud van de contracten. Ze zijn aangepast. De inhoud van de contracten komt overeen met de inhoud van ons bestek en wat wij hebben voorgelegd. Het is nodig dat cliënten het contract tekenen. Er staan concrete afspraken in.
Als cliënten moeite hebben met het voorgelegde contract, hebben zij de keuze om naar een andere aanbieder te gaan.

U hebt signalen gekregen. Ik ben vanmiddag bij de Wijzerplaats nagegaan of bekend is dat mensen het contract niet getekend hebben. Die zijn bij de Wijzerplaats niet bekend. Als u weet dat mensen contracten niet getekend hebben, verzoek ik u hen naar de Wijzerplaats te verwijzen. Als mensen moeite hebben met alle contracten die voorgelegd worden, is er altijd een mogelijkheid om zorg te krijgen via een pgb-constructie. Ik hoop u gerust te hebben gesteld.

Mevrouw Nooijen: Dus dat betekent dat, als cliënten om welke reden dan ook bij geen enkele instelling een alfahulpcontract willen ondertekenen, zij min of meer verplicht worden naar een andere constructie uit te kijken?

Wethouder Van den Berg: Dan is het alternatief de keuze voor het pgb. Er is geen aanleiding voor hen om te aarzelen bij het voorgelegde contract. Dat is in overeenstemming met dat wat de gemeente met zorgaanbieders heeft afgesproken.

Mevrouw Nooijen: Dus als cliënten zich in geen enkel contract kunnen vinden, heeft de gemeente ook geen zorgplicht meer?

Wethouder Van den Berg: Wij hebben de zorgplicht. Daarvoor hebben wij diverse contractanten gecontracteerd: voor het aanbieden van deze zorg. Als mensen zorg willen krijgen, zullen ze wel een contract met een van de organisaties moeten sluiten.

Mevrouw Van Houweligen: Hoeveel cliënten betreft dit?

Mevrouw Nooijen: In de loop van de maanden heeft zich een aantal cliënten tot onze fractie gewend. Er waren vier cliënten die zich bij mij hebben gemeld, na diverse overleggen met zorginstellingen en beleidsmedewerkers van de gemeente. Ik heb alle mensen dringend geadviseerd het contract wel te tekenen, omdat ik de garantie van de wethouder had dat continuïteit van zorg gewaarborgd bleef. Er zijn op dit moment twee cliënten bij mij persoonlijk bekend die het contract nog niet hebben ondertekend. Een daarvan zal het contract wel gaan ondertekenen. Bij mij is op dit moment één cliënt van Ridderzorg bekend die het contract niet zal ondertekenen. Dat ben ik niet persoonlijk!

Mevrouw Van Houweligen: Zijn de sociale raadsleden hierbij betrokken?

Mevrouw Nooijen: Dat weet ik niet. Zij hebben zich tot mij gewend en ik heb geprobeerd een zo eerlijk mogelijk antwoord te geven naar aanleiding van de besprekingen. Verder kan ik er hier niets over zeggen.

De voorzitter: Dank u zeer. Mevrouw Nooijen, was dit voldoende zo? Dank u wel. Ik kijk nog even naar de griffier.

